ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 21 april 2012

KUNST
5 Schoonheid ‘met ballen’

ACHTERGROND
10 Zoektocht naar ‘iets anders’

WERK IN UITVOE-
14 Rumbo pa Trabou

Sosiedat Kurasoleño di Diabétiko:

‘Sol niet met diabetes’

Sosiedat Kurasoleño di Diabétiko (Sokudi) is een patiëntenvereniging. Aanvankelijk zette zij zich vooral in voor het welzijn van diabetespatiënten. Door de jaren heen is de missie verbreed en is de vereniging zich ook gaan inzetten voor familieleden en mantelzorgers van diabetespatiënten en voor mensen die behoren tot een risicogroep voor het ontwikkelen van diabetes mellitus (‘suikerziekte’). Tegenwoordig legt Sokudi zich ook toe op het verstrekken van informatie over diabetes aan de bevolking in het algemeen. Een gesprek met Silvana Willems, voorzitter van Sokudi.

Tekst: Milangela Plate

“Diabetes mellitus (‘suikerziekte’) is een stofwisselingsziekte. Bij mensen met diabetes zit er te veel glucose in het bloed. Glucose is een belangrijke brandstof voor de mens. Zoals een auto niet zonder benzine kan rijden, zo kan het menselijk lichaam niets zonder glucose. Bij de spijsvertering ontstaat glucose uit koolhydraten (suikers en zetmeel). De glucose wordt uit de darm opgenomen in het bloed. Dat vervoert de glucose naar alle lichaamscellen. Om glucose op te kunnen nemen hebben de cellen het hormoon insuline nodig. Mensen met diabetes hebben niet genoeg insuline of hun cellen reageren niet goed op insuline. De glucose kan daardoor de cellen niet binnen en blijft ongebruikt in het bloed circuleren. Het gevolg: de cellen krijgen onvoldoende energie. De patiënt wordt moe en ziek.”

Er zijn drie vormen van diabetes: type 1-diabetes, type 2-diabetes en zwangerschapsdiabetes. Bij 90 procent van de diabetici gaat het om type 2. Waardoor iemand diabetes krijgt is onbekend. Dat erfelijke aanleg een rol speelt is wel bekend. Voor type 2-diabetes is ook bekend dat bepaalde mensen meer risico lopen: mensen met overgewicht, bij wie het vet met name rond de buikstreek zit; mensen met ouders, broers of zussen die diabetes hebben; vrouwen die zwangerschapsdiabetes hebben gehad.

De belangrijkste symptomen van diabetes zijn een droge mond, veel dorst en daardoor veel drinken, vaak plassen, ook ‘s nachts.

Veel voorkomend is lusteloosheid ofwel een algeheel slap gevoel en zonder animo zijn, in combinatie met eerdergenoemde symptomen.

“Er zijn veel mensen die niet weten dat zij met suikerziekte rondlopen”, zegt Silvana Willems, voorzitter van Sokudi. “Daarnaast zijn er talloze diabetespatiënten die wel van hun aandoening op de hoogte zijn, maar nog in de ontkennende fase verkeren: ‘ach nee joh, mijn suikergehalte is maar een beetje verhoogd’. Weer anderen slaan bewust geen acht op hun aandoening: ‘Ja, ik heb wel diabetes, maar ik eet gewoon nog alles hoor’. Sokudi probeert dus bewustwording aan te wakkeren door mensen te informeren over diabetes.”

Bloed prikken tijdens een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd door Sokudi.

Steeds meer en jonger

Het aantal personen dat diabetes heeft of tot een risicogroep behoort neemt toe. Naar schatting zijn er op Curaçao 20.000 à 30.000 diabetici. De aandoening komt bovendien op steeds jongere leeftijd voor, bijvoorbeeld al op 35-jarige leeftijd en soms zelfs bij kinderen. Overgewicht en obesitas zijn de grote boosdoeners en zijn doorgaans het gevolg van een levensstijl, die wordt gekenmerkt door weinig beweging en slechte eetgewoonten. Willems: “Helaas beschikt Sokudi niet over statistieken. Het ligt echter in onze bedoeling om, in samenwerking met de University of Curaçao en de overheid, volgend jaar over de nodige cijfers te beschikken. Informatie over het exacte aantal diabetespatiënten op het eiland, de man/vrouw-verdeling, leeftijd, de buurtconcentratie, is namelijk absoluut noodzakelijk voor gerichte beleidsontwikkeling.”

Informatie

Sokudi timmert al 38 jaar ijverig aan de weg. Silvana Willems is negen jaar geleden bij Sokudi begonnen als vrijwilliger op het gebied van PR, waarna ze voorzitter werd. In de afgelopen negen jaar heeft zij een duidelijke verandering waargenomen in de samenleving, als het gaat om de ontvankelijkheid voor informatie over diabetes.

De eerste activiteit, die zij als kersverse vrijwilliger van Sokudi bijwoonde, staat haar nog goed bij. “Sokudi had een informatiestand in de stad op Koninginnedag. Mensen liepen met een grote boog om de stand heen en je kon ze horen smoezen; ‘Ooh nee, Sokudi niet hoor’. Dit bleef ook in de daaropvolgende jaren zo en was telkens zo demotiverend voor de vrijwilligers, dat Sokudi na enkele jaren besloot af te zien van deelname aan evenementen.”

Maar de vereniging is niet gaan stilzitten. “Door in de afgelopen jaren bij scholen, bedrijven en gezondheidsbeurzen te participeren, kon er toch veel informatie worden verstrekt en zien wij vandaag de dag meer ontvankelijkheid voor deze informatie. Tegenwoordig staan er zowaar lange rijen van mensen die zich willen laten prikken of willen laten informeren bij stands van Sokudi. Mensen zijn zich veel meer bewust geworden van hun gezondheid en willen weten hoe het ervoor staat met hun bloedsuikergehalte.”

Dit is een positieve ontwikkeling, aldus Willems. “Het is immers van groot belang dat mensen zich bewust zijn van de ernst van de aandoening, maar zich ook (laten) informeren over manieren waarop nare complicaties, als verlies van het zicht, slechte bloedsomloop en amputaties van ledematen en nieraandoeningen kunnen worden voorkomen. Het blijkt dat 90 procent van de dialyses bij diabetici gebeurt. Een dergelijke complicatie is echter te voorkomen door diabetes serieus te nemen, verzorging en daar waar nodig vroeg in te grijpen.”

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen: bij mensen uit de risicogroepen houdt preventie in dat men tracht de aandoening (zo lang mogelijk) buiten de deur te houden. Hiertoe is het belangrijk een leefstijl te hanteren die wordt gekenmerkt door gezonde en gebalanceerde maaltijden en voldoende beweging. Recent grootschalig onderzoek in de Vernigde Staten laat zien dat het aantal nieuwe gevallen van diabetes mellitus type 2 met 58 procent kan worden verlaagd door lichamelijke activiteit. Daarnaast is het verstandig om uw bloedsuikergehalte, minstens twee keer per jaar, preventief te laten controleren. Dit geldt zeker voor mensen ouder dan 45 die behoren tot één van deze risicogroepen, door bijvoorbeeld overgewicht.

Bij mensen die reeds aan diabetes lijden, richt preventie zich op het voorkomen van complicaties en het behoud van een kwalitatief goed leven. Dit kan men bewerkstelligen door geregelde controles en het behoud van een stabiel bloedsuikergehalte door trouwe inname van medicatie. Daarnaast is controle van de voeten uitermate belangrijk. Laat uw voeten geregeld checken bij de voetenpoli, huisarts, medisch pedicure of podotherapeut. Volgens Silvana Willems weten veel diabetici niet dat hun verzekering hen het recht geeft op een jaarlijks bezoek aan de podotherapeut, daartoe kunnen zij gewoon zelf jaarlijks een verwijsbrief aan hun huisarts vragen. Willems: “Onze voeten zijn relatief minder doorbloed, omdat ze zich het verst van het hart vandaan bevinden. Bij diabetici worden de voeten minder gevoelig, waardoor men soms niet doorheeft dat er een schrammetje of wondje op is gekomen.” Willems adviseert patiënten om alvorens de schoenen aan te trekken, even met een hand in de schoen te voelen of er geen steentjes in terecht zijn gekomen, waaraan zij hun voeten kunnen bezeren. “Onderneem direct actie bij verwondingen aan de voet.” Volgens Willems blijven patiënten vaak veel te lang sukkelen met een wond aan de voet, uit angst dat de voet of het been geamputeerd zal worden. Het is juist deze angst die ervoor zorgt dat men te laat een arts raadpleegt en amputaties onvermijdelijk worden.

Silvana Willems

‘Sokudi in de Wijk’

Activiteiten van Sokudi worden tegenwoordig weliswaar gemakkelijker bezocht, toch zijn er nog steeds veel mensen naar wie de informatie niet toekomt. Onder het motto ‘Als mensen niet naar jou toekomen, moet jij naar ze toe’, bezocht Sokudi eind 2011 de wijken Suffisant en Koraal Specht met een pilot ‘Sokudi in de Wijk’. Het was een groot succes. Dit jaar zijn tot nu toe de wijken Fleur de Marie, Montagne en Bonam aan de beurt geweest.

Zo’n wijkactiviteit wordt gehouden tussen 9.00 en 15.00 uur. Er is gelegenheid om bloeddruk, bloedsuikergehalte en gewicht te laten controleren. Er worden tevens vier lezingen gegeven. Ook zijn er diverse specialisten op het gebied van diabetes, zoals een schoenspecialist, importeur van producten ten behoeve van diabetici. De wijkactiviteit wordt afgesloten met een bewegingsactiviteit verzorgd door een fysiotherapeut.

Bij ‘Sokudi in de Wijk’ gaat het niet alleen maar over suikerziekte. Er zijn ook stands van andere stichtingen, zoals de Hartstichting, de Nierstichting en het Prinses Wilhelmina Fonds, zodat bezoekers in brede zin bezig kunnen zijn met hun gezondheid. De keuken, behorende bij de wijkactiviteit, wordt door Sokudi uitbesteed. Voorwaarde daarbij is wel dat de persoon/instantie die het eten verzorgt, zorgt voor gezonde, doch lekkere en betaalbare maaltijden. Hiermee willen zij aan mensen de boodschap meegeven dat het mogelijk is om lekker maar gezond en goedkoop te eten.

Cursussen en lezingen

Jaarlijks organiseert Sokudi, in samenwerking met een diabetesverpleegkundige, podotherapeut en diëtist, 10 basiscursussen over diabetes. Een cursus beslaat drie weken (twee avonden in de week). De kosten zijn slechts de materiaalkosten à 15 gulden. Het aantal deelnemers is beperkt, maximaal 25, om voldoende persoonlijke aandacht te kunnen garanderen. De cursus wordt afgesloten met een schriftelijk examen. Willems benadrukt echter dat mensen die niet kunnen lezen of schrijven niet moeten schromen om zich aan te melden. “Het belangrijkste is dat men zich laat informeren over (preventie van) diabetes en/of een passende levensstijl waarmee men complicaties voorkomt.”

Sokudi organiseert tevens elk kwartaal een lezing in de avonduren. Deze zijn vrij toegankelijk voor het algemeen publiek. De laatste lezing was in de maand maart bij de bibliotheek. Het betrof een lezing over depressie bij diabetici en werd verzorgd door de directeur van een diabetescentrum in Nederland. Uit onderzoeken in Nederland blijkt dat één op de vijf mensen met diabetes ook aan depressie lijdt. Dit is een zorgelijke combinatie. Iemand die lijdt aan een depressie is immers niet in staat om zich te bekommeren om handelingen, die voor diabetici van levensbelang zijn, zoals nauwgezet de medicatie innemen, bewegen en voldoende en vooral tijdig eten. De zelfverwaarlozing dientengevolge kan ernstige complicaties met zich meebrengen. Willems: “Zowel de patiënt, diens omgeving en (para)medici in de eerste lijn dienen alert te zijn op de symptomen van een depressie. Vroegtijdige signalering en medische en psychologische behandeling, voorkomt veel ellende. Ik zou er eigenlijk zelfs voor willen pleiten dat een diabetespatiënt na de diagnose een verwijzing naar een psycholoog krijgt, voor begeleiding in het proces van acceptatie van de aandoening en aanpassing daaraan.”

Overige activiteiten

Sokudi organiseert jaarlijks een wandeltocht. Dit jaar zal deze op de Nieuwe Haven worden gehouden. De wandeltochten van Sokudi hebben als ‘extraatje’ dat voorafgaand en na afloop van de wandeling het bloedsuiker van de deelnemers gemeten wordt. Dit wordt gedaan zodat mensen bewust gemaakt worden van de directe en positieve invloed die beweging heeft op je bloedsuikergehalte.

Dergelijk ‘prikacties’ worden ook in andere settings georganiseerd. Sokudi schrijft jaarlijks scholen en organisaties aan, met informatie over de mogelijkheid om bij hen een prikactie te organiseren en op de manier hun leerlingen, klanten of medewerkers te informeren over diabetes. Op verzoek van betreffende scholen en instanties verzorgt Sokudi vervolgens prikacties op locatie.

Counseling is een andere activiteit van Sokudi, die sinds december 2011 is begonnen. Een gepensioneerde verpleegkundige houdt op vrijwillige basis één keer per week spreekuur, waarbij mensen geheel gratis hun bloedsuikergehalte kunnen laten controleren.

Bij Sokudi is er tevens elke derde zaterdag van de maand een gespreksgroep: lotgenoten komen bij elkaar, praten over hun aandoening, wisselen ervaring, informatie en tips uit en vinden bovenal steun en begrip bij elkaar.

Financiering

Voor een nog beter functioneren van Sokudi, is een centraal gelegen kantoorpand wenselijk, opdat het kan dienen als inloopcentrum en kan beschikken over een eigen bibliotheek. De vereniging wordt voor een derde deel gesubsidieerd door de overheid. Daarnaast worden zij vanuit de samenleving bijzonder goed ondersteund bij de organisatie van activiteiten; zalen worden tegen een gereduceerd tarief ter beschikking gesteld en er zijn donaties. De bestuursleden van Sokudi zetten zich allen op vrijwillige basis in en worden bijgestaan door een wisselend aantal vrijwilligers dat meehelpt bij de organisatie en/of tijdens de activiteiten zelf. Om van de vereniging later de vruchten te zijn betaalt men 25 gulden contributie per jaar.

Sol niet met diabetes

De informatie die Sokudi verspreidt middels haar activiteiten, beschouwt voorzitter Willems als zaadjes die gezaaid worden. Zij spreekt de hoop uit dat de samenleving later de vruchten ervan kan plukken, in de vorm van een gezondere samenleving en preventie van complicaties en groot verdriet om onnodig verlies. Willems: “De gevolgen van diabetes zijn omvangrijk, vooral in het geval van bijkomende complicaties. Niet alleen de patiënt wordt erdoor getroffen, maar ook zijn familie en/of collega’s; uiteindelijk komt de zorglast ook op hen terecht.” Sokudi verzoekt patiënten altijd om een familielid mee te nemen naar de verschillende activiteiten. Een goed geïnformeerd familielid of de omgeving, kan de patiënt helpen om zijn aandoening beter te hanteren.

Wanneer men erin slaagt om goed voor zichzelf te zorgen, dan kan men ook als diabeet een lang en kwalitatief goed leven leiden, zonder complicaties. Silvana Willems: “No hasi wega ku suku, suku si no ta hasi wega ku bo.” (Sol niet met diabetes, diabetes solt ook niet met jou.)

Contactgegevens:
Tel: 888-8844
e-mail: sokudi_korsou@gmail.com en/of sokudi@onenet.an

ÑAPA 2012
Nr. 16

INHOUD

1
Sokudi
2
Spotlight
3
Leiderschap voor duurzaamheid
4
Gezondheid
5
Kunst: Marlies Schoenmakers
6
Culturele Agenda
7
Historie/Literatuur
8
Varia
Puzzels
9
Eten & Drinken
10
Achtergrond
Economie
11
Business
Columns
12
Business
Rubrieken
13
In bedrijf
14
Rumbo pa
Trabou

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Monique Casimiri
Marcel van Duijneveldt
Verele Ghering
Margot Hack
Bob Harms
Erik van Kampen
Lisette Keus
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Milangela Plate
Glenn C. Rellum
Jan de Ruijter
Jack Schellekens
Stimul-IT
Marcel Truyens
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
767-2000 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Meisjes, jongens en techniek

Hoewel dit duidelijk kansen biedt, kiezen maar weinig meisjes voor een toekomst in de ICT. Er is gebrek aan kennis en bewustwording over wat een carrière in deze nieuwe technologie te bieden heeft. De houding van meisjes verandert als ze bij bedrijven of overheidsinstellingen in de praktijk zien wat het werk inhoudt. Op 26 april is het 'Girls in ICT Day'. En de World Telecommunication and Information Society Day (WTISD) wordt gehouden op 17 mei.

Tekst: Stimul-IT

In het kader van deze twee vieringen dook Stimul-IT voor de Ñapa in de materie. Om te bezien of en hoe mannen en vrouwen van elkaar verschillen als het gaat om technologie en dan met name om informatietechnologie. Deze vergelijking levert interessante bevindingen op. 'Food for thought' waarvan u profijt kunt hebben in de omgang met collega's, werknemers en zakenpartners van de andere sekse.

Veel van de verschillen ontstaan al in het onderwijs. Wanneer we de cijfers van de University of Curaçao gedurende een aantal jaren op een rijtje zetten, blijkt daaruit al een heel duidelijk beeld van het verschil tussen mannen en vrouwen als het gaat om studierichting.

De opvallendste verschillen zijn:
• Er zijn meer vrouwelijke dan mannelijke studenten: 67 tegen 33 procent in 2010;
• Met uitzondering van de richting 'Techniek' geldt voor alle studierichtingen dat het aantal meisjes significant groter is dan het aantal jongens;
• Bij de studierichting Techniek is slechts 15 procent vrouw (in 2010) terwijl van het totaal aantal studenten 67 procent vrouw is.

Dit fenomeen doet zich niet alleen voor op Curaçao. Meisjes en jongens maken blijkbaar nog steeds traditionele schoolloopbaankeuzes. Meisjes kiezen veel minder voor bèta en techniek dan jongens, ook als zij duidelijk talent hebben op dat gebied. Hierbij spelen volgens experts de volgende factoren een rol:

• Meisjes hebben minder zelfvertrouwen op het gebied van leergebieden/vakken die bij de bèta/techniekrichting horen dan jongens. Dat begint al op de basisschool. Het realistisch rekenen op de basisschool werkt de onzekerheid van meisjes op dat gebied in de hand;
• Meisjes hebben minder dan jongens het idee dat deze leergebieden/vakken nuttig zijn voor hun verdere (school)loopbaan;
• Meisjes hebben minder zicht op wat werken in bèta en techniek kan inhouden;
• Meisjes hebben in tegenstelling tot jongens nauwelijks tot geen rolmodellen op het gebied van bèta en techniek.

Het is belangrijk dat techniek geen exclusieve mannenaangelegenheid blijft. Vrouwen kijken anders naar techniek en kunnen dit gemakkelijker vertalen in gewone taal. Vrouwen willen vaak niet alleen weten hoe techniek werkt, maar willen daarnaast óók weten wat je ermee kunt doen. Is het handig, is het voor al onze klanten bruikbaar? Het zou voor de consument beter zijn als er meer vrouwen in de techniek zouden werken.

Social media
Een rapport van comScore bevestigde een tijdje geleden dat het gebruik van social media voor vrouwen en mannen verschilt. Met uitzondering van enkele landen, lopen vrouwen voor op dit gebied. Vrouwen bezoeken vaker de sites van sociale netwerken en spenderen er 30 procent meer tijd aan dan mannen. Overigens is het verschil bij Twitter kleiner dan bij andere sociale netwerken, blijkt uit de cijfers van comScore. Het gebruik van Twitter door mannen en vrouwen blijkt per land behoorlijk te verschillen. In landen als Duitsland, Australië en Singapore zijn er duidelijk meer vrouwelijke twitteraars, terwijl in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië de man de bovenliggende partij is.

Wanneer we kijken naar de cijfers van Nederland, levert dit een iets meer genuanceerd beeld op, wat het verschil tussen vrouwen en mannen onderschrijft:

- In totaal maken meer mannen gebruik van social media;
- Meer mannen maken gebruik van het zakelijke netwerk 'linked in';
- Vrouwen zijn actiever op de informelere sociale netwerken zoals Twitter en Facebook.

Feit of vooroordeel
De meningen (en onderzoeksresultaten) zijn erover verdeeld of mannen nu echt meer aangeboren talent voor exacte onderwerpen hebben, of dat dit is aangeleerd.
Dat vrouwen en mannen elk op een andere manier omgaan met techniek, daar is men het wel aardig over eens. Maar dat mannen en vrouwen elk op een andere manier met techniek omgaan wil niet zeggen dat de ene of de andere manier beter is. Bij een onderzoek naar de gebruikers van Helpdesk bleek bijvoorbeeld dat twee keer zoveel mannen als vrouwen de stekker niet in het stopcontact hadden, de mannen lazen ook minder vaak de gebruiksaanwijzing. Mannen zijn ten opzichte van nieuwe technologische snufjes veel emotioneler: zijn gaan de strijd aan met het apparaat, vrouwen zijn praktischer, die hoeven het zelf niet te snappen, als het maar werkt (Bron: 'Pakhuis de Zwijger' Women Inc.).
Veel heeft te maken met perceptie. Positief is daarbij dat bijvoorbeeld in tv-series steeds vaker vrouwelijke wetenschappers voorkomen. In science fiction- en politieseries zijn vrouwelijke hoofdrollen tegenwoordig normaal. In de bioscoopfilm is het nog niet zo ver. James Bond komt natuurlijk weleens een vrouwelijke onderzoeker tegen, maar die moet dan vooral oogverblindend mooi zijn.

Los van welke theorie er nu uiteindelijk blijkt te kloppen, het blijkt ook hier maar weer uit hoe belangrijk het is om je collega's, werknemers en zakenpartners als individu te beoordelen en hen geen eigenschappen probeert toe te dichten op basis van de (demografische) groep waar hij of zij toe behoort. Er zijn tenslotte ook genoeg mannen zonder enige technische aanleg of interesse en het eerste computerprogramma ooit werd door een vrouw ontworpen - ze werd in 1815 geboren: bijna 200 jaar geleden!

Meer informatie: www.stimul-it.com

Op Curaçao is 54 procent van de bevolking vrouw (ten tijde van de census).
60 Procent van de werkzoekenden is vrouw: het werkloosheidspercentage onder vrouwen is dus hoger (11.3 procent) dan bij mannen (7.9 procent), dit in 2009.

1. Vrouwen vormen 50 procent van de wereldbevolking.
2. Vrouwen doen 66 procent van al het werk.
3. Vrouwen verdienen 10 procent van het wereldinkomen.
4. Vrouwen hebben 1 procent van alle bezittingen.
5. Van alle regeringsleiders op de wereld is 5 procent vrouw.
6. Van alle armen op de wereld is 75 procent vrouw.
7. Van alle analfabeten op de wereld is 66 procent vrouw.
8. Van alle vluchtelingen op de wereld is 75 procent vrouw.
9. Op Curaçao is 1 van de 9 ministers een vrouw.
10. 67 Procent van de studenten van de University of Curaçao is vrouw (2010), 15 procent van de studenten aan de Technische Faculteit is vrouw (2010).

*(bron 1 - 8: www.internationalwomensday.com, bron: 9 www.gobiernu.cw, bron 10: www.cbs.a*n)

STIMUL-IT CURAÇAO Information Technology Institute

Foto van de week

We kennen allemaal wel het Suikerdiefje, maar wie heeft er ooit van de Mangosnoeper gehoord?

Bij Patricia Strating staan er vele mangobomen in de tuin en de vruchten vinden gretig aftrek van vogels, mieren, en hagedissen. En, zo bleek op een late avond, ook vleermuizen vinden deze mango's heerlijk.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Pastechi

Monique Casimiri

De zoveelste dappere poging wordt ondernomen. Ik ga zelf pastechi's en empana's maken. Lustte ik vroeger liever pastechi's, nu gaat mijn voorkeur uit naar empana's. Bij de toko haal ik funchimeel. En soms kijk ik mijn moeder lief aan om een zak voor me mee te nemen. Het kookboek ligt klaar en alle ingrediënten zijn in huis. Gehakt en gesneden, zo voor het pakken. De empana's lukken best aardig moet ik zeggen. Oké, ze zien er niet uit, de vorm is zeker niet verkoopbaar, maar ze smaken goed. Zolang ik het zout niet vergeet in het deeg.
De pastechi's is een ander verhaal. Die willen niet lukken. Ik volg het kookboek tot op de letter met als enig resultaat half opengebarsten pastechi's, waardoor de vulling er voor een groot deel uitgelopen is. En een keuken waar een bommetje ontploft lijkt te zijn.
Het eerste wat ik dan ook altijd wil op Curaçao is naar de snèk gaan om er één te kopen. En dan heb je wel een probleem als je pas laat in de middag aankomt. Dan zijn ze op. Zo tegen het eind van de ochtend zijn er bij de meeste snèks geen pastechi's meer te krijgen. In de supermarkten nog wel, maar veel keus is er dan niet meer.
Empana's is een ander verhaal. Die zie je bijna niet meer. Ik denk dat dat een Chinees probleem is, aangezien bijna alle snèks door Chinezen zijn overgenomen. Omdat het al laat in de middag was werd het een saté ku batata. Staat ook altijd hoog op de lijst om te eten zodra ik op het eiland ben. In plaats van een snèk nu naar een Chinees, maar ik weet niet wat er aan de hand was afgelopen kerstperiode, maar ik heb nog nooit zo'n slechte saté ku batata gegeten. Gewone friet uit een diepvrieszak, te lang in het vet gebakken en geen saus. Daar komen we dus nooit meer. Jammergenoeg bleek de tweede Chinees die we later in de vakantie probeerden niet veel beter. Driemaal is scheepsrecht zeggen ze en dat was gelukkig ook zo. De laatste poging was de beste.
Inmiddels maken we dit thuis ook redelijk. Met dank aan een kookboek en Facebook. Even rondvragen hoe de saus gemaakt wordt en van verschillende kanten tips gekregen. Nu die pastechi's nog. Maar tot die tijd hebben we gelukkig Glenda nog. Een mevrouw in Rotterdam die ze heel goed kan bakken. Het kost een paar centen, maar als ik dat afweeg tegen de tijd die ik kwijt ben met het zelf proberen te maken, de keuken die ik daarna opnieuw kan poetsen en de ergernis en teleurstelling van weer een mislukking, dan zijn ze de prijs meer dan waard.

Leiderschap voor duurzaamheid

Onlangs is het boek 'The Three Levels of Sustainability' officieel in Nederland geïntroduceerd bij Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Op 25 april wordt het op Curaçao gepresenteerd aan gouverneur Frits Goedgedrag en premier Gerrit Schotte. Eén van de bijzonderheden aan dit boek is dat het mede tot stand is gekomen door een Curaçaoënaar. Dit is George Curiel en hij is samen met Elena Cavagnaro de auteur van deze publicatie. Hierdoor krijgt de presentatie op Curaçao een extra dimensie, eigenlijk voelt het aan als een product van eigen bodem.

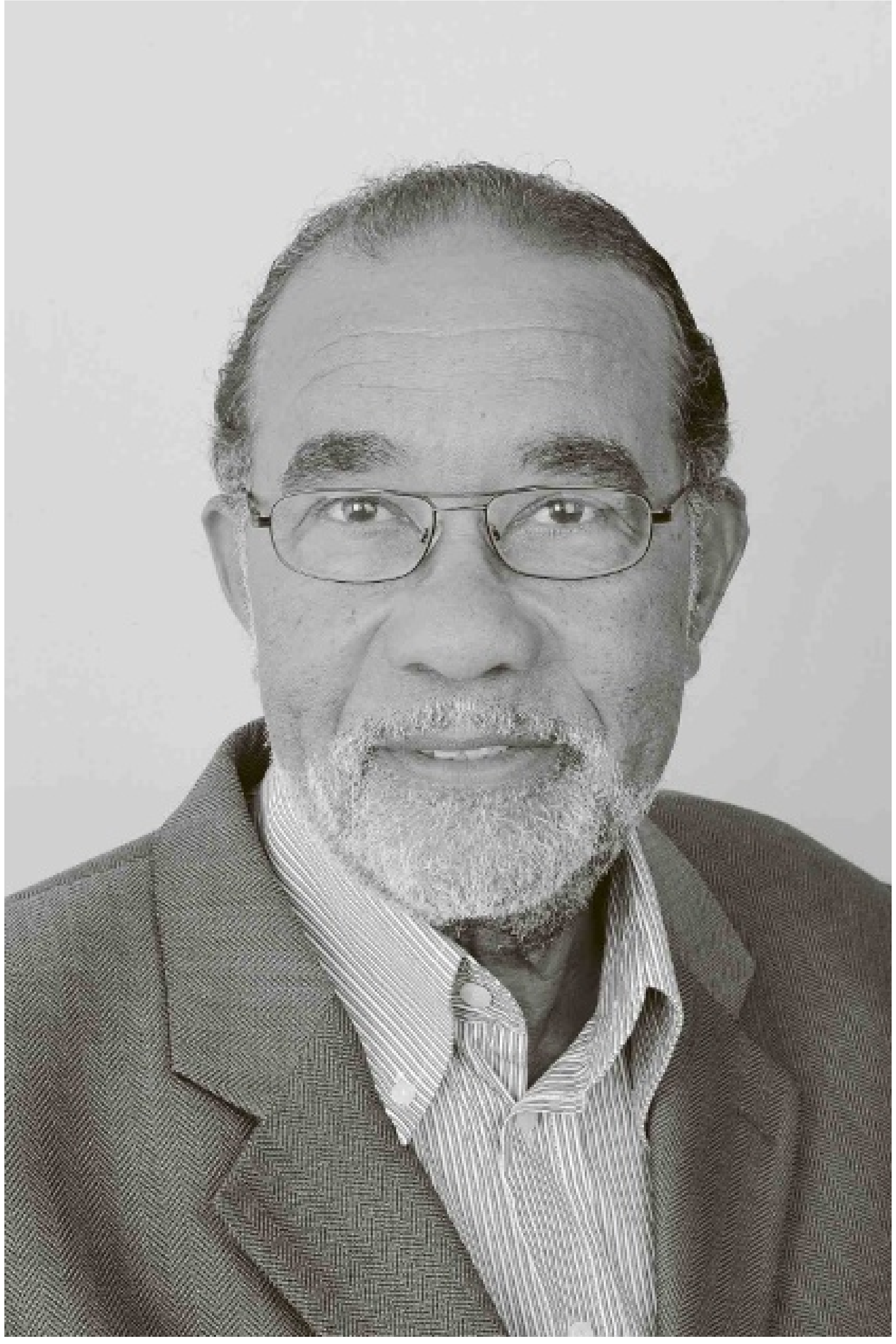

George Curiel

Tekst: Aroena Lakhi

Interessant is het natuurlijk waarom zij dit boek hebben geschreven en wat dit voor ons eiland betekent. Op deze vragen ga ik onder meer in, tijdens een gesprek met beide auteurs. Elena Cavagnaro is Italiaanse en sinds 2004 werkzaam aan de Stenden Hogeschool als lector. George Curiel is met pensioen, maar op het eiland bezig als adviseur. Na zijn pensioen werkte hij van 2000 tot 2006 als parttime docent en adviseur bij Stenden Hogeschool. En op deze plek, volgens Cavagnaro "tijdens een feestje van een collega is de samenwerking voor het schrijven begonnen." Zij vervolgt: "Wij waren beiden verbaasd dat een integrale benadering van duurzame ontwikkeling miste in de literatuur. En daar wilden wij iets aan doen." En zo was de eerste stap gezet voor het schrijven van een boek waarbij duurzame ontwikkeling vanuit een holistische invalshoek is benaderd. Een bijzondere aanpak. En zie hier, tien jaar later het resultaat van een 'Cur(açaose)Ned(erlandse) It(aliaanse)' samenwerking. Een samenwerking op meganiveau. Duurzamer kan het niet. Weer een bijzonderheid.

Moeder Natuur

Dat de auteurs in hun werk begaan zijn met duurzame ontwikkeling mag wel duidelijk zijn. Het belang van duurzame ontwikkeling werd hen reeds vele jaren geleden duidelijk en daarmee werd de 'feeling for' duurzaamheid geboren. Zo vertelt Cavagnaro: "Als kind uit een boerenfamilie kwam ik op jonge leeftijd oog in oog te staan met één van de grootste duurzame dilemma's. Groei in economische ontwikkeling versus behoud van en respect voor Moeder Natuur en datgene wat zij ons biedt. Zo werd in die tijd steeds meer gebouwd rond de boerderij en uiteindelijk moest deze plaatsmaken voor meer groei. Zonder van de vruchtbare grond die ons zoveel heeft geschonken." Voor Curiel kwam zijn eerste kennismaking met duurzaamheid via zijn toenmalige werk op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. "Zo kwam ik er in mijn werk achter dat er een meer gebalanceerde benadering nodig was voor ontwikkeling."

Blauwdruk

De aanleiding voor het schrijven van dit boek ontstond toen destijds een module voor duurzaam ondernemen (Corporate Social Responsability of CSR) moest worden ontwikkeld. Curiel: "Ik ging op zoek naar literatuur hierover en vond genoeg over duurzame ontwikkeling in het algemeen en CSR. Over het onderwerp 'Leiderschap' en de relatie tussen deze drie en vooral tussen duurzame ontwikkeling en CSR, kon ik niets vinden. En dat is nou juist waar wij in dit boek aandacht aan wilden besteden." "Want hoe dan ook," voegt Cavagnaro toe, "een bedrijf is verantwoordelijk voor het betere resultaat van leven in de gemeenschap. Maar uiteindelijk gaat het om de mensen uit het bedrijf die dit bewerkstelligen." En zo was de blauwdruk van het boek geboren.

Bijdrage

Met dit boek willen de auteurs laten zien dat duurzame ontwikkeling niet om de buitenkant gaat en dat het juist gecreëerd dient te worden vanuit een integrale benadering van de drie dimensies, op de niveaus van gemeenschappen, organisaties en individuen. Cavagnaro illustreert dit: "Zoals niet alleen milieuvriendelijke aspecten meenemen in de bedrijfsvoering, maar ook de sociale aspecten zoals goede arbeidsomstandigheden. Het gaat om de 'whole picture', een integrale benadering van duurzaamheid." Curiel voegt er nog aan toe: "Men heeft het over 'green' zijn en dat is dan duurzaam. Het gaat er juist om alle facetten van duurzame ontwikkeling mee te nemen in de visie van de gemeenschap of van het bedrijf."

> 'De mens is verbonden met alles om zich heen en heeft hier ook rekening mee te houden'

TLS-Framework

Het proces om te komen tot een betere kwaliteit van het leven voor een ieder hier en nu en de volgende generaties wordt aan de hand van het raamwerk van de 'Three Levels of Sustainability' (TLS) beschreven. Dit kader bestaat uit drie niveaus die in het model van TLS worden voorgesteld als drie concentrische driehoeken. De eerste, buitenste driehoek of niveau beschrijft duurzame ontwikkeling van de samenleving waar een verantwoorde economische groei, rechtvaardige sociale ontwikkeling en effectieve milieubescherming centraal staan.

De middelste driehoek haakt in op het niveau van een duurzame organisatie. Vanuit het concept van 'the triple bottom line' beschrijven de auteurs in het boek dat 'de drie dimensies van people, planet en profit even belangrijk zijn voor organisaties en moeten worden geïntegreerd in de activiteiten van de organisatie'. Cavagnaro komt met een voorbeeld: "Een Amerikaans bedrijf (Interface) dat tapijttegels vervaardigt en waarvan de productie volledig afhankelijk was van aardolie heeft haar strategie van bedrijfsvoering duurzaam veranderd. Momenteel produceren zij tegels zonder het gebruik van aardolie en is het materiaal volledig opnieuw te gebruiken voor het maken van nieuwe tapijttegels. Maar het bedrijf ging nog een stap verder. Zij maakten het ook nog mogelijk dat mensen die moeilijk aan een baan konden komen vanwege een handicap bijvoorbeeld, aan het werk konden binnen dit bedrijf. Zo creëerde het bedrijf een goed imago voor zichzelf, was het niet afhankelijkheid meer van (dure) aardolie en zorgde men ervoor dat met gerichte innovatie het milieu zo min mogelijk wordt belast en kregen kwetsbare groepen uit de samenleving een volwaardige plek binnen het bedrijf. En zo werd in alle drie dimensies (people, planet en profit) binnen de bedrijfsvoering gewerkt aan een duurzame organisatie."

Leiderschap voor duurzaamheid is het binnenste niveau binnen het proces richting een duurzame samenleving. Dit is het niveau van het individu. Curiel geeft aan: "Er is veel geschreven over leiderschap, maar over de relatie van leiderschap en duurzame ontwikkeling, daar is weinig over bekend." Hij zegt: "De mens moet overleven en heeft dus een drang om in leven te blijven. Dit is de 'care for me'-dimensie die van belang is voor het creëren van leiderschap. Maar het blijft niet alleen bij deze dimensie. Ook de dimensie van 'care for me and you' is belangrijk." Dit beschrijft hij als volgt. "Een mens is geen mens zonder een ander mens." Met andere woorden, het zit in de aard van het beestje om met te verbinden met anderen. Wij zijn immers sociale dieren.

Elena Caravagno

Last but not least is er de 'care for all' dimensie, waarbij de mens op zoek is naar 'meaning' of 'zingeving'. Vragen zoals, 'waarom zijn wij hier' zijn daarin van belang. Deze fase reikt verder dan het materiële. "De mens is verbonden met alles om zich heen en heeft hier ook rekening mee te houden."

Belangrijk is dat deze drie niveaus onderling met elkaar verweven zijn. En dat het ene niveau niet zonder het andere kan bestaan. Zo is het creëren van een duurzame samenleving afhankelijk van de organisaties en individuen die hieraan bijdragen. Een duurzame organisatie wordt gevormd door de individuen die daarin werkzaam zijn. Kortom, de kernboodschap van de onderzoekers is dat een duurzame samenleving begint op het niveau van het individu. "Het is een 'inside out' proces", zoals zij dat verwoorden. "Een duurzame samenleving en duurzame organisaties kunnen niet bestaan zonder burgers die weten wat hun verantwoordelijkheden zijn. Bedrijven bijvoorbeeld die geen 'meaning' hebben zullen met alleen de 'profit'-focus geen lange levensduur hebben", aldus Curiel. "Kijk hoe het Amerikaanse bedrijf Interface haar bedrijfsvoering duurzaam veranderd heeft", vult Cavagnaro aan. Dat is gekomen doordat de eigenaar na het lezen van een boek over grenzen van groei besefte dat hij zijn visie over bedrijfsvoeren drastisch diende te veranderen."

'Soft'

Hoewel de auteurs van mening zijn dat het proces richting een betere kwaliteit van het leven begint bij het individu en een van binnen naar buiten gericht proces is, hebben zij er bewust voor gekozen om in het boek te kiezen voor een van buiten naar binnen gerichte benadering. "Dat is omdat de eerste twee niveaus, duurzame samenleving en organisaties, herkenbare thema's zijn waar genoeg over bekend is. Als wij eerst met het niveau van het individu waren begonnen was dit als 'soft' overgekomen", geven Cavagnaro en Curiel aan.

Voor wie?

Het boek is bestemd voor studenten als studiemateriaal in hun masteropleiding. Ook voor mensen die leidinggeven in bedrijven, NGO's of overheden en die meer willen weten over duurzaam leidinggeven, biedt dit boek handvatten. Voor adviseurs en trainers is dit boek een bron van informatie om een vertaalslag te maken naar de praktijk in de vorm van cursussen en trainingen aan burgers en scholieren in het kader van duurzaamheidseducatie. Cavagnaro benadrukt dat. "Het is nu van belang dat er een brug geslagen wordt naar de praktijk. This is the next step." Tevens kan dit boek als leidraad fungeren voor beleidsmakers in het kader van visieontwikkeling. Verder hoopt Cavagnaro dat "wetenschappers dit boek zullen gebruiken voor verder onderzoek naar met name het aspect van leiderschap in relatie tot duurzame ontwikkeling en hoe dat te bereiken." "En", voegt Curiel toe, "dat de spirituele dimensie van leiderschap meer aandacht zal krijgen in vervolgonderzoeken." Als advies aan bedrijven geeft Cavagnaro: "Wil je als bedrijf volledig voor duurzaam gaan, pas je visie aan." Tot slot hoopt Curiel als Curaçaoënaar dat "met dit boek een discussie op gang zal komen hoe wij op Curaçao gezamenlijk onze duurzame toekomst willen vormgeven."

Het boek is verkrijgbaar bij Mensing's Caminada.

Titel: The Three Levels of Sustainability
Auteurs: Elena Cavagnaro en George Curiel
Greenleaf Publishing UK
ISBN: 978-1-906093-68-6

Nawoord

Na het lezen van dit boek en het interview met Curiel en Cavagnaro over een onderwerp wat de 'core' is van mijn leven, besefte ik dat ik gelijkgestemden had ontmoet. En waarom? Evenals zij beschrijf ik in mijn concept van de vier M's (micro-, meso-, macro- en meganiveau) dat het proces richting een duurzame wereld weergeeft dat de eerste stap op microniveau begint. Het niveau van persoonlijke duurzaamheid, van het individu waar vragen zoals 'wie ben ik' en 'hoe wil ik omgaan met mijzelf' centraal staan. Deze fase draagt bij aan het creëren van een individu dat weet wat zijn verantwoordelijkheden zijn. Volgens het 'TLS framework' van Cavagnaro en Curiel komt dit overeen met het niveau van 'Leiderschap voor duurzaamheid'. Het microniveau van duurzaamheid is de basis voor duurzaamheid op mesoniveau, een gelijkwaardige en respectvolle relatie met de omgeving. In mijn optiek levert dit niveau een bijdrage aan een duurzame omgeving (buurt, bedrijf, overheid) wat overeenkomt met het tweede niveau van het 'TLS framework'.

Het creëren van een duurzame samenleving, het derde niveau van het TLS framework', wordt bereikt middels het niveau van macroduurzaamheid waar organisaties, wijken, en burgers samenwerken aan een duurzame gemeenschap dat Dushi Kòrsou heet.

Kortom, wij pleiten ervoor dat, hoe cliché dit ook moge klinken: 'Leiderschap voor duurzaamheid begint bij uzelf'. Bent of wordt u ook een gelijkgestemde?

Medisch

Vragen over... bloedgroepen

Tekst: Wouter Mol

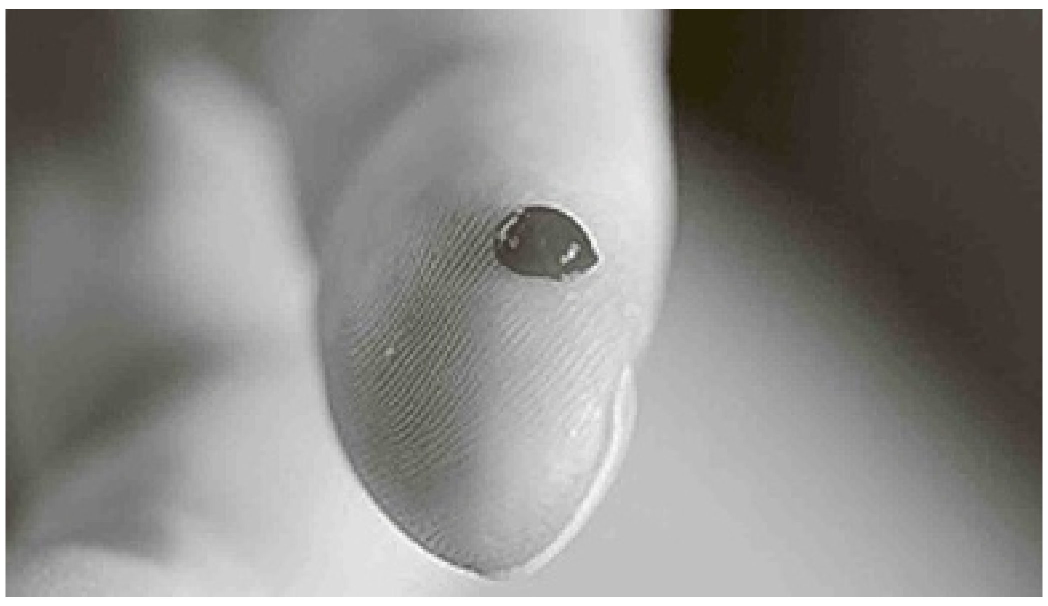

Wat zijn bloedgroepen?
Er bestaan verschillende bloedgroepen. De bloedgroepen worden bepaald door de bloedgroepantigenen, dit zijn eiwitten op de buitenkant van de rode bloedcellen. Wanneer iemand bloed krijgt dat vreemde bloedgroepantigenen bevat, dan wordt het afweersysteem geactiveerd en komt de productie van antistoffen op gang die het bloed met de lichaamsvreemde antistoffen afbreken.

Wat zij antigenen?
De werking van ons immuunsysteem is gebaseerd op het vermogen om onderscheid te maken tussen eigen en vreemde structuren. Contact met eigen structuren zal in de regel niet leiden tot een afweerreactie, terwijl contact met lichaamsvreemde zaken, zoals virussen en bacteriën, een immuunreactie opwekt waardoor deze vreemde indringers onschadelijk gemaakt worden. Een zelfde immunologische reactie is ook de oorzaak van het feit dat transplantaties, uitgewisseld tussen genetisch niet-identieke individuen (dat wil zeggen andere combinaties dan eeneiige tweelingen), onherroepelijk leiden tot afstoting van de getransplanteerde weefsels, tenzij medicijnen worden toegediend die de afweerreactie onderdrukken.
De immunologische afweerreactie is gericht tegen vreemde antigenen op de cellen van de getransplanteerde weefsels, ook op rode bloedcellen vind je dus deze antigenen, de bloedgroepen!

Wat voor antigenen/bloedgroepen zijn er?
Er bestaan vier hoofdbloedgroepen: A, B, O en AB, afhankelijk van de aanwezigheid van A-, B-, A en B-antigenen of helemaal géén antigenen (bloedgroep O) op de rode bloedcellen.
Naast A en B, bestaat er nog een derde antigeen op de oppervlakte van de rode bloedcellen, namelijk de rhesusfactor. Wie rode bloedcellen heeft waarop deze rhesusfactor zit, is rhesus-positief. De anderen zijn rhesus-negatief. 85 Procent van de bevolking heeft de rhesusfactor (rh+) en 15 procent is dus rhesusnegatief (rh-).

De bloedgroep wordt weergegeven door beide types van antigenen. Bent u bijvoorbeeld A-positief, dan dragen uw rode bloedcellen zowel A-antigenen als rhesusfactor. Bent u A-negatief dan dragen uw rode bloedcellen A-antigenen maar geen (negatieve) rhesusfactor. Wanneer iemand met rhesus-negatief bloed een bloedtransfusie krijgt met rhesus-positief bloed, dan gaat het bloed van de ontvanger antistoffen maken tegen de rhesusfactor en gaat het bloed samenklonteren. Zelfs indien beide dezelfde A-, B-, AB- of O-bloedgroep hebben. Tegenwoordig wordt het bloed van donor en ontvanger eerst in het laboratorium gekruist alvorens men een bloedtransfusie toedient.

Hoeveel bloedgroepen zijn er?
Meer dan 100, maar voor de dagelijkse praktijk gaat het vooral om de bloedgroepen A, B, O, AB en om de rhesus-factor positief of negatief. De combinatie van deze twee systemen levert dus 8 bloedgroepen op: A+, A-, B+, B-, 0+, 0-, AB+ en AB-.

Welke bloedgroepen komen het meeste voor?
Binnen de (Nederlandse) bevolking zie je vooral de bloedgroepen 0 (47 procent) en A (42 procent), in duidelijk mindere mate B (8 procent) en AB (3 procent). Daarnaast is 85 procent rhesus-positief en 15 procent rhesus-negatief. Veel donors en patiënten zijn dus A+ of 0+ en in mindere mate 0-, weinig donors en patiënten zijn B- en AB-.
Hoe de verhoudingen op Curaçao zijn is mij niet bekend.

Welke bloedgroepen passen bij elkaar?
Voor het AB0-bloedgroepensysteem gelden de volgende principes. Bloed van bloedgroep 0 kan aan iedereen worden toegediend (geen antigenen). Bloedgroep A kan gegeven worden aan patiënten met A en AB. Bloedgroep B kan naar B en AB. AB kan alleen worden toegediend aan mensen die zelf ook AB hebben. Voor het rhesussysteem geldt dat rhesus-negatief bloed aan iedereen kan worden gegeven, Rhesus-positief bloed alleen aan mensen met een positieve rhesusfactor.

Aan welke bloedgroep is de grootste behoefte?
Het liefst ontvangen patiënten bloed van hun eigen bloedgroep. Dus een patiënt met bloedgroep AB-positief geven we bloed van een AB positieve donor. Daarom heeft de bloedbank alle bloedgroepen hard nodig. De bloedgroep 0 negatief wordt relatief veel gebruikt in de ziekenhuizen doordat bijna iedereen met welke bloedgroep dan ook dit bloed kan ontvangen. Als er bijvoorbeeld bij een ongeval of een grote operatie in het ziekenhuis plotseling veel bloed nodig is, dan komt bloedgroep 0 negatief altijd van pas. Ook als er een tekort is aan bloed van een andere bloedgroep, kan 0 negatief als vervanger optreden. Om deze redenen is er altijd een ruime voorraad 0 negatief bloed nodig en zal de bloedbank soms donors met deze bloedgroep extra vaak oproepen voor een donatie.

Rhesus en zwangerschap?
Wanneer een vrouw rhesus-negatief is en haar partner rhesus-positief, dan kan hun kind rhesus-positief bloed van de vader hebben.
Tijdens de bevalling komt meestal, vooral bij keizersnede en afhaling van de placenta, een beetje bloed van de baby in de bloedstroom van de moeder terecht. Langs die weg komen de rhesusfactor-antigenen van het kind in aanraking met het rhesus-negatieve bloed van de moeder. Resultaat: de moeder begint antistoffen te maken.
Bij een volgende zwangerschap worden deze antistoffen met het moederlijke bloed meegevoerd door de moederkoek naar de foetus.

Wat gebeurt er als moederlijke antistoffen in het bloed van de ongeboren baby komen?
Als het kind positief is voor de bloedgroep waartegen ze zijn gericht, bijvoorbeeld rhesus-positief, dan kunnen de antistoffen van de moeder de erytrocyten (rode bloedcellen)van de foetus afbreken. Hierdoor ontstaat bij de foetus een vorm van bloedarmoede die zó ernstig kan zijn dat het hart niet meer goed kan functioneren. Dit kan reeds vóór de geboorte tot de dood van de foetus/baby leiden.
Uit afgebroken erytrocyten komt hemoglobine vrij die ook weer wordt afgebroken. De gele kleurstof bilirubine die hierdoor in het bloed komt, is giftig voor de hersenen van het kind. Zolang de foetus nog niet is geboren, wordt het bilirubine via de bloedsomloop van de moeder afgevoerd. Na de geboorte echter hoopt het zich op in de bloedsomloop van de pasgeborene en kan het schade aanrichten in de jonge hersenen. In de ernstigste vorm leidt dit tot de dood, in minder ernstige gevallen kunnen motorische stoornissen (handicap) het gevolg zijn.

Daarom wordt het bloed van een rhesus-negatieve vrouw die zwanger is van een rhesus-positief kind, gecontroleerd op de aanwezigheid op rhesus-antistoffen, ook tijdens de eerste zwangerschap. Het is immers altijd mogelijk dat enkele foetale bloedcellen door de moederkoek lekken en de productie van antistoffen bij de moeder in gang zetten.
Na de bevalling van een rhesus-positief kind krijgt de moeder een dosis rhesus-immuunglobuline toegediend. Dit serum voorkomt dat er rhesus-antistoffen aangemaakt worden en zo een volgende zwangerschap onveilig maken.
Vindt men reeds rhesusfactor-antistoffen tijdens de zwangerschap, dan zijn er twee mogelijkheden. Of men laat het kind vroeger geboren worden, om te vermijden dat het een ernstige bloedarmoede ontwikkelt. Of men dient het kind een bloedtransfusie toe terwijl het zich nog in de baarmoeder bevindt. Dit gebeurt naar mijn weten niet op Curaçao, maar hierdoor wordt tijd gewonnen en blijft de baby in de baarmoeder tot hij levensvatbaar is.

Waar kan ik naartoe als ik bloeddonor wil worden?
Ook op Curaçao is er behoefte aan voldoende bloeddonoren. Als je bloeddonor wilt worden kun je contact opnemen met de bloedbank te Pater Euwensweg 36 of contact opnemen met de bloedbank op telefoon nummer 461-8433.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Piekeren

Piekeren is in feite overmatige bezorgdheid; eindeloos nadenken over eenzelfde thema, zonder tot een concrete oplossing te komen. Het kan over van alles gaan: problemen, verliezen, teleurstellingen, gedragingen, emoties of dilemma's. Een andere term voor piekeren is rumineren. Dit woord is afgeleid van het Latijnse ruminare oftewel het herkauwen van eten dat al deels is verwerkt en dat weer wordt uitgespuugd of ingeslikt. Wanneer u piekert, herkauwt u dus zogezegd uw gedachten.

Tekst: Milangela Plate

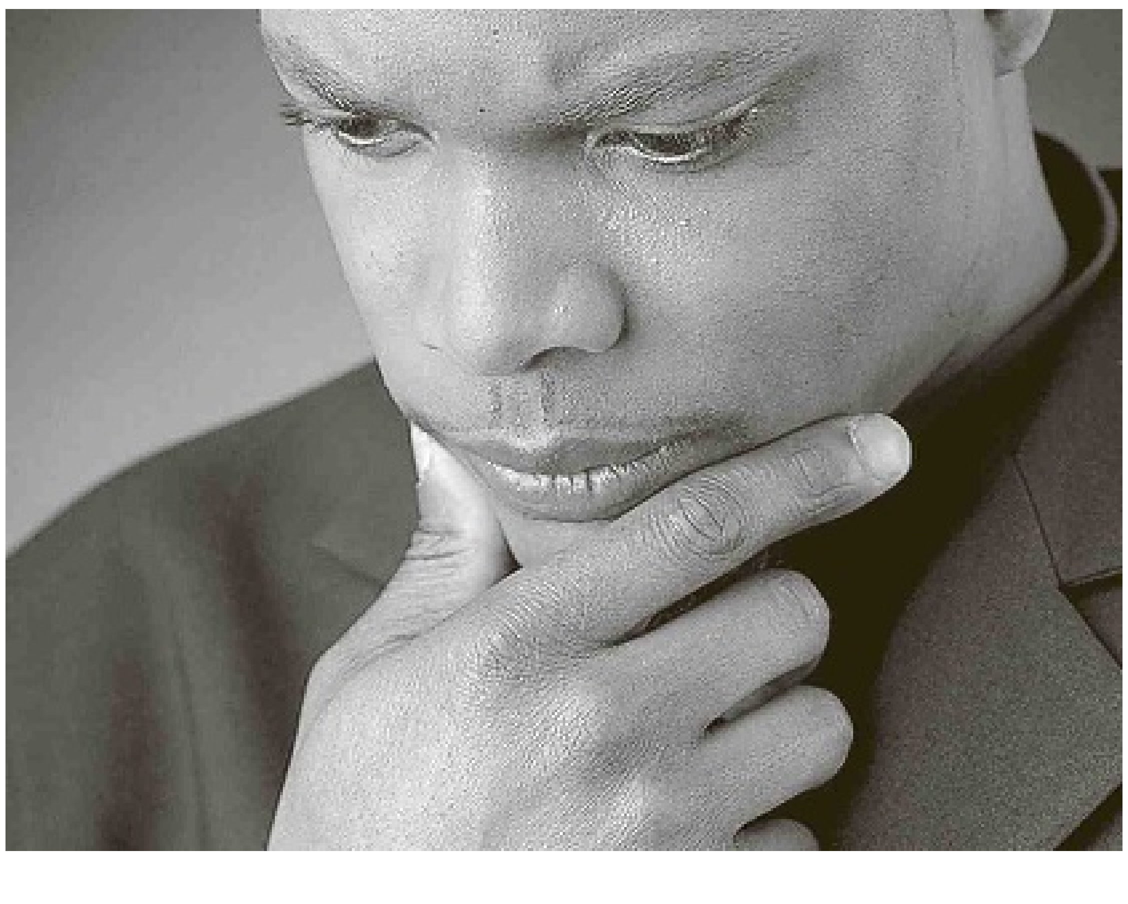

Er kunnen uiteenlopende aanleidingen tot piekeren zijn:
• Piekeren kan voortkomen uit ingrijpende gebeurtenissen of veranderingen in uw levenssituatie, zoals verlies van uw baan, financiële problemen of een ziekte;
• Ook interpersoonlijke relaties zijn bij uitstek een bron voor gepieker. In gedachte blijft u bijvoorbeeld alsmaar die ene ruzie met uw vriend(in) afspelen. U piekert over kritiek die u heeft gekregen of u vraagt zich continu af of uw partner u trouw is. Daarnaast blijken piekeraars zich veel bezig te houden met sociale vergelijking en hechten zij meer aan status en imago; 'zie ik er wel leuk uit', 'doe ik het wel goed', 'vinden ze mij wel aardig' of 'die anderen zijn veel mooier, slimmer, of beter dan ik'.
• Piekeren kan zich soms uiten in overmatige zorgen over lichamelijke klachten, die vaak grotendeels ingebeeld zijn. Uw hart klopt even wat sneller en u gaat erover piekeren dat u misschien wel hartproblemen heeft.
• Vermoeidheid of honger kunnen soms eveneens aanleiding geven tot piekeren. Sommige mensen raken door honger of vermoeidheid namelijk in een slecht humeur, van waaruit ze in negatieve gedachten belanden, waarover zij dan weer gaan malen.
• Er zijn ook stofjes, zoals caffeïne, dieetpillen, cocaïne en amfetaminen, die het centrale zenuwstelsel aanjagen en daardoor piekergedrag bevorderen.

Gevolgen van piekeren
Hoe meer iemand opgaat in zijn gepieker, hoe groter zijn probleem lijkt te worden.
Negatieve gedachten leiden immers tot nare emoties, zoals onrust, angst, bezorgdheid, boosheid. Zo leiden negatieve toekomstgedachten vaak tot angstgevoelens. Gepieker over het verleden heeft daarentegen meestal neerslachtigheid of boosheid tot gevolg. Als er sprake is van schuldgevoelens dan is dit veelal het gevolg van piekeren over het eigen functioneren. Het omgekeerde gebeurt ook; wanneer u een negatieve emotie bij uzelf bemerkt, zal uw brein als vanzelfsprekend op zoek gaan naar een bijpassende negatieve gedachte. Negatieve gedachten nemen in omvang toe en ze groeien totdat ze alle ruimte in uw hoofd innemen.

Tijdens het piekeren ontstaat er doorgaans negatieve spanning in het lichaam. Bij mensen die frequent en gedurende lange tijd piekeren kan deze spanning zich uiteindelijk manifesteren in maagklachten, gespannen spieren en misselijkheid. Onderzoek laat ook zien dat piekeren op den duur kan uitmonden in depressieve stemmingen of angstklachten.
Naast lichamelijke en emotionele gevolgen is piekeren ook van invloed op het handelen. Piekeren schakelt namelijk het vermogen om probleemoplossend te denken en te handelen uit. Men kan daarnaast zo door het piekeren in beslag genomen worden, dat men soms aan niets anders meer toekomt.
Piekeraars zijn dikwijls intelligent en hebben vaak een grote verbeeldingskracht. Zij weten veelal dat ze zich onnodig zorgen maken, maar weten niet hoe zij het gepieker kunnen stoppen.

Piekeren en reflecteren
Een tegenhanger van piekeren is reflecteren. Reflecteren is een manier van nadenken die constructief is en uiteindelijk dus iets positiefs oplevert, namelijk een oplossing voor een probleem. Reflecteren resulteert meestal in een opgeruimd of opgelucht gevoel en het ondernemen van actie, terwijl piekeren samenhangt met passief gedrag en negatieve emoties.

Mensen die piekeren focussen op abstracte vragen, zoals: 'Waarom gebeuren deze dingen mij altijd?' of 'Wat is er mis met mij?' Zelfs als ze al overwegen om een bepaalde situatie op te lossen, dan komen ze meestal snel tot de conclusie dat ze er niets aan kunnen doen.
Mensen die constructief nadenken oftewel reflecteren, focussen daarentegen op concrete aspecten van een situatie en denken in termen van veranderingen en oplossingen die ze kunnen realiseren. Zo vragen zij zich af: 'Wat is het nou precies dat mij zo dwarszit aan die opmerking van mijn baas gisteren?' Of zij denken: 'Ik ga mijn baas vragen wat precies van mij verwacht wordt'.
Om tot een concrete oplossing te kunnen komen, is het soms nodig dat u iemand anders inschakelt. Voelt u zich ongemakkelijk over een werksituatie, dan kan het bijvoorbeeld helpen om een vriend(in) te bellen en die persoon te vragen om met u te brainstormen over mogelijke oplossingen. Kies zorgvuldig. Benader liever iemand, waarvan u weet dat deze nuchter en praktisch is ingesteld en niet iemand die met u mee zal piekeren.

Veel mensen laten zich bijvoorbeeld vooral 's ochtends en 's avonds (in bed) verleiden tot piekeren. Wanneer uw gedachten met u op de loop gaan, doet u er goed aan om uw gedachtenstroom een halt toe te roepen en uzelf vervolgens af te leiden; ga bijvoorbeeld een wandeling maken, tuinieren, de afwas doen, koken, lezen, muziek luisteren, een praatje maken.

Uw gedachtenstroom stopt u eenvoudigweg door te denken 'Stop!' of dit zelfs hardop tegen uzelf te zeggen als u begint te piekeren. Aanvankelijk zult u dit vaak tegen uzelf moeten zeggen, later gaat dat vanzelf. Aanvullend kunt u piekertijd inplannen; het meest gebruikelijk is 15 minuten oftewel een 'piekerkwartier'. In dit kwartier staat u uzelf toe om bewust te piekeren over al datgene waarover u de hele dag heeft willen piekeren. U spaart uw piekerthema's in feite op tot een later tijdstip.
Tijdens het piekerkwartiertje schrijft u alles op wat door uw hoofd gaat. U haalt als het ware uw bezorgdheden uit uw hoofd en stort ze op papier uit, waardoor u weer ruimte in uw hoofd creëert. Voor sommige mensen kan dit een hele opluchting zijn. Het schrijven kan u tevens helpen om uw gedachten van een afstand te bekijken en te ordenen, waardoor u uiteindelijk weer toekomt aan probleemoplossend denken te handelen.

Soms komen mensen niet helemaal van hun piekergedrag af, maar ze leren het piekeren beter onder controle te houden. Daardoor ervaren ze minder stress en besparen ze een hoop energie.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. E-mail: milangela.plate@takecare.an

Keramiste Marlies Schoenmakers:

Schoonheid ‘met ballen’

Eerst was er de relatieve stilte in het kunstmatige licht van Eindhoven en het kleine conservatieve Brabantse Uden; toen het wilde intense leven in Nijmegen, het toenmalige Havana aan de Waal, met op haar zolder-atelier twee kinderen in de box. Daarna werd het tenslotte het felle barokke licht van een eiland met een onbarmhartige natuur. Curaçao, navelstreng van deze wereld, begin van het niets en eindpunt van het alles.

Marlies Schoenmakers in het atelier.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Marcel van Duijneveldt

De achtergrond van keramiste en art consultant Marlies Schoenmakers verwoordt in een luttel aantal zinnen. En legt Schoenmakers uit: “Ik ben op zoek naar de oneindigheid, naar het abstraherende, naar de afzondering, dus naar het concrete laten vallen, op zoek naar dit niets.”

“Ik ben in 1961 in Eindhoven geboren en opgegroeid in Uden. Mijn moeder komt uit Den Helder en mijn vader uit Tilburg. Ik ben dus het product van Hollandse nuchterheid en Brabantse gemoedelijkheid. Mijn moeder is, behalve ontzettend nuchter, ook iemand van ‘hoe het hoort’. En zoals zij vindt dat het hoort, hoort het ook en daar is geen speld tussen te krijgen.”

“Dit begon in aanloop naar mijn puberteit wel heel erg te knellen. Creativiteit werd zeker gestimuleerd, maar om daar nu uiteindelijk je beroep van te maken, dat ging toch een brug te ver voor mijn ouders. Het resulteerde erin dat mijn enige ambitie na de middelbare school het verlaten van het ouderlijk huis was, om zo snel mogelijk mijn eigen plek te vinden. Met de beroepenalmanak in de hand, heb ik dan ook zitten bladeren op zoek naar opleidingen die snel en liefst zo ver mogelijk weg uit het zicht te volgen waren. Het maakte me toen eigenlijk niet veel uit wat het werd, als ik maar zelfstandig kon acteren.”

Haast

“Dat werd dus een opleiding tot secretaresse bij Schoevers en zo belandde ik op mijn 17e op kamers in die heerlijke stad aan de Waal: Nijmegen. Niets creatiefs dus, maar ik had haast, haast in die tijd om mijn volle leven te beginnen. Toen er eindelijk een vriendje de goedkeuring van mijn ouders kon wegdragen, ben ik jong getrouwd, want samenwonen was niet bespreekbaar in huize Schoenmakers.”

“Vervolgens jong twee geweldige zonen gekregen en in de avonduren ging ik naar creatieve centra en vrije academies. Maar al gauw had ik in de gaten dat het leventje dat ik leidde toch niet precies datgene was wat ik voor ogen had.”

Schoenmakers kwam in 1995 voor het eerst naar Curaçao. “De eerste stappen, dat voelde meteen aan als een enorme vrijheid. De zon, de kleuren, het aparte licht, de warmte van de mensen. Het voelde als een warme deken, als een thuiskomen.”

Het paradijs duurde drie jaar. “Met tranen in de ogen keerde ik weer terug naar Nederland, om vervolgens alleen nog maar met mijn rug tegen de centrale verwarming heimwee, heimwee en nog eens heimwee uit te stralen. Anderhalf jaar later kwam de mogelijkheid weer terug te keren en ik nam me voor nooit meer weg te gaan. Ik denk dat mijn leven toen pas begon.”

Vrijheid

Marlies Schoenmakers: “Toen ik weer op dit eiland kwam, nu dat was dus die pure vrijheid. Een gevoel van losheid, lay back, relax, geen fouten meer, maar een tweede kans. En ook lijnen, keramische lijnen, moeten voelen als vrijheid, alsof het geen enkele moeite heeft gekost om ze te creëren. Los, aangenaam, vrij en vloeiend, sensueel.”

“Wat ik creëer”, meent de keramiste, “heeft voor 50 procent met techniek te maken en voor 50 procent met gevoel. Natuurlijk is schoonheid een vereiste, dat verveelt nooit. Althans niet voor mij. Naar schoonheid kan ik oneindig lang blijven kijken. Maar voor de rest? Hoe een werk eruit moet gaan zien? Dat vraag ik mij minder af. De vormgeving gaat compleet op gevoel. Het moet wel aan een aantal wetmatigheden voldoen. Maar er moet iets in de materie gestopt worden wat het beeld zelf overstijgt. Iets voorbij de vormgeving. Als je de vormgeving zou verwijderen, dan blijven alleen de mystiek en het raadselachtige gevoel over. Dus waar je bij een goed abstract beeld eigenlijk naar kijkt is naar een gevoel, een pure emotie.”

“En waar ik naar op zoek ben in mijn werk? Wel, waar mijn gevoel, mijn pure emotie, me naartoe brengt. Naar die oneindigheid, naar het niets.” Wellicht een tegenstrijdigheid in het werk van Marlies Schoenmakers omdat zij zich in de vormgeving van haar keramische werk voornamelijk laat inspireren door de figuratieve wereld: de natuur, de flora en fauna van de eilanden, de eeuwige golven van een flamboyante koraalzee, een echte oerzee.

Zoektocht

Schoenmakers: “Wat ik doe, wat ik aan den volke wil tonen, dat is uiteraard een combinatie van de abstractie en het figuratieve. Een zoektocht naar een bepaalde balans tussen bijvoorbeeld huid en kleur, lijn en vorm, spanning en ontspanning. Contrasten die overigens zorgvuldig in balans moeten zijn, dat moet duidelijk zijn in mijn werk.”

“Dat pure figuratieve uit de natuur geeft me juist houvast. Geïnspireerd door bepaalde structuren of objecten uit de natuur, veelal met een tijdloos karakter, beginnen er zich in mijn gedachten, vage contouren van een nieuw werk af te tekenen. Naarmate het beeld in mijn gedachten wordt gevormd en gekneed, worden die figuratieve elementen langzaam aan geabstraheerd. Ik probeer telkens tot een eindresultaat te komen dat heel dicht bij een bepaalde tijdloosheid, een soort geabstraheerde oneindigheid ligt. Overigens is ‘de lijn’ in puur mathematische zin ook een onuitputtelijke inspiratiebron voor mij. Zeker bij mijn nieuwe werk.”

“Er is een aantal constanten die ik zowel bewust als onbewust in mijn werk probeer te verhelderen. Die helderheid, dat gevoel en die beweging zijn de uitgangspunten van elk beeld. Ook sensualiteit, zowel met masculine als feminine motieven. Dat komt simpelweg omdat die elementen zo sterk in mij zitten dat ze wellicht deel uitmaken van mijn genen. Ik zou nooit een chaotisch beeld kunnen maken, want chaos ligt niet in mijn aard. Het resultaat moet schoonheid opleveren, maar dan wel die schoonheid ‘met ballen’ als je begrijpt wat ik bedoel. Ik probeer ik met gevoel in heldere vormen en klare lijnen vol beweging weer te geven in klei.”

“En klei, dat is oermagie, oermaterie. Klei wordt tenslotte getransformeerd tot steen als het gebakken is. Het magische daaraan vind ik het feit dat je beweging in steen kunt vangen. Want ondanks dat de beweging is gevangen in haar versteende vorm, is deze beweging zelf niet verdwenen, of althans de illusie van die beweging is nog steeds aanwezig. Dat steen een week of wat daarvoor nog soepel en zacht was. Dat iets wat lenig was er nog steeds soepel uitziet, maar inmiddels hard aanvoelt, die verstilde beweging, dat is de magie, dat is het leven.”

Expositie

Marlies Schoenmakers exposeert binnenkort bij Mon Art gallery in het Rif Fort. “Vanaf de 27e april exposeer ik samen met kunstenares Mimi van Bindsbergen. Deze expositie heeft de naam ‘Terra’ meegekregen. De schilderijen van Mimi laten abstracties van de natuur zien. Aardse lijnen, gelaagdheid, flarden van landschappen. Prachtig werk, in warme, aardse tinten. Ons werk vult elkaar goed aan. We versterken elkaar. Ik ben blij met deze combinatie.”

“Voor deze bijzondere expositie heb ik een serie sculpturen gemaakt: de ‘Perpetuum Collection’. Uitgangspunt bij deze collectie was de wiskundige vorm de ‘Möbius’. Werken in rode (terra cotta) klei op basis van behandeld ijzer. De behandeling van het ijzer geeft deze sokkels een mooie huid en contrasteert prachtig bij het gebakken rood.”

“De ‘Möbius’ vind ik een fascinerende vorm. De oneindige stilstand van de beweging. Uiteraard is de uitvoering dusdanig, dat deze strakke wiskundige vorm, vloeiend, soepel en sensueel wordt.”

“Ik ben bewust op zoek gegaan naar een vorm die ‘niets’ betekent; nou ja, het is natuurlijk wel de oneindigheid bijna gevangen, bijna ontmaskerd, zo ervaar ik dat. Het contrast tussen een mathematische vorm - een rationeel gegeven - gecombineerd met sensualiteit, gevoel - een emotioneel gegeven - spreekt zeer tot mijn verbeelding. Ik wilde ook heel graag een serie sculpturen maken, die niet verwijzen naar iets tastbaars, iets bekends, of iets dat ergens op lijkt. Die werken hebben dan ook geen titel, maar zijn genummerd. Je kunt de oneindigheid immers ook geen naam meegeven, niet benoemen”, lijkt mij.

“Dat geeft mij nu het ultieme gevoel van vrijheid: kijken naar iets wat ‘niets’ hoeft te zijn, waar geen geschiedenis, verhaal, leed of wat dan ook achter zit, maar je gewoon verwonderen over de beweging van die lijn. Tot stilstand gekomen en toch oneindig door blijven gaan. Die vrijheid, die totale verwondering, dat beeld, dat is heerlijk!”

Consultant

“Naast mijn werk als keramiste, werk ik ook als zelfstandig art consultant. Ik adviseer bedrijven en particulieren bij hun kunstaankopen, het samenstellen van een collectie en het inrichten van de ruimtes. Het is werk dat me enorm veel voldoening geeft. Het geeft zo'n kick om een ruimte zo in te richten dat het een kloppend geheel wordt. Niet zomaar een schilderijtje aan de muur, maar een met aandacht en beleid uitgekozen kunstwerk.”

“Je ziet op Curaçao helaas te veel kantoren waar kunst duidelijk een ondergeschoven kind is. Er hangt maar wat door elkaar. Terwijl een goede kunstcollectie de uitstraling van het kantoor zoveel eer kan geven en de ruimte zoveel aangenamer maakt.”

Zo adviseerde Schoenmakers recent de Orcobank bij kunstaankopen voor hun nieuwe pand aan de Schottegatweg en de MCB-bank met het inrichten van het nieuwe pand op Rooi Catootje. “Hier is een groot deel van de kunstcollectie van May en Max Henriquez naartoe gegaan. Een prachtige collectie en inmiddels ligt er een nieuwe uitdaging in het verschiet, de Arubabank. Er wordt een nieuw pand gebouwd op Hato Aruba, en mijn medewerking werd gevraagd. In dit geval zelfs vanaf het begin. Ik adviseer ook over kleur- en materiaalgebruik. Zo zou het eigenlijk altijd moeten gaan; bij aanvang van de bouw al rekening houden met de kunstinrichting, zodat je een symbiose van kunst en architectuur krijgt.”

“Tja, ik ben er nu wel achter gekomen dat ik een laatbloeier ben, want zo voel ik me absoluut in mijn werk: In liefde bloeiende!”

Perpetuum Collection nr. X

Perpetuum Collection nr. I

Perpetuum Collection nr. III

Culturele agenda

KUNST & EXPOSITIES

Con-Secuencias
Tot 28 april is in Gallery Alma Blou de expositie Con-Secuensias te bezichtigen met intrigerende beelden van de Cubaanse kunstenaar Angel Luis de la Rosa Gonzalez. Angel Luis woont sinds 2009 op Curaçao en is naar het eiland gehaald om te werken aan 'La Aldea'. Hij werkte als leraar beeldende kunst, beeldhouwen en tekenen aan de Academia de Arte in Santiago de Cuba en raakte al gauw betrokken bij de Cubaanse kunstwereld als lid van de Asociation Cubana de Artistas Artesanos. Hij maakt nu extra tijd om zich te wijden aan wat hij het liefst doet en dat is beeldhouwen.

Terra
Vrijdag 27 april vindt om 19.00 uur bij Mon Art Gallery de opening plaats van de tentoonstelling met als titel 'Terra' met keramische sculpturen van Marlies Schoenmakers en schilderijen van Mimi van Bindsbergen. Deze expositie is tot 18 mei te bezichtigen. Mon Art Gallery is open van maandag t/m zaterdag van 09.00 - 19.00 uur nonstop. (www.monartgallerycuracao.com)

Children, The Colors of Curaçao
Fundashon di Artista wil de creativiteit van kinderen meer onder de aandacht brengen en tegelijkertijd kinderen stimuleren om hun fantasie te gebruiken en zelf iets te maken. Klein College, het Vespucci College, de Pedro Luis Brionschool en de naschoolse opvang NSO Alles Kids hebben elk twee grote houten panelen beschilderd met als thema 'Children, The Colors of Curaçao'. De panelen zijn te zien in het Rif Fort. Er worden meer scholen uitgenodigd, zodat er de komende maanden een doorlopende expositie is van steeds nieuwe werken. In augustus zijn alle panelen te gelijk te zien.

'Door het oog van Egberdien'
Tot en met 5 mei is bij Landhuis Bloemhof de expositie 'Door het oog van Egberdien' te zien met als gastcurator Egberdien van Rossum, oprichtster van de toenmalige Gallery RG in Punda. De titel is tevens de titel van haar memoires die binnenkort verschijnen. Bijna alle denkbare mediamaterialen en technieken van op Curaçao woonachtige kunstenaars komen aan bod.
Landhuis Bloemhof is open van dinsdag tot en met zaterdag tussen 09.00 en 14.00 uur.
tel. 737-5775, e-mail: info@bloemhof.an
Voor meer informatie: www.bloemhof.an.

MUZIEK

Van Wenen tot Broadway
Zaterdag 28 april om 19.30 uur presenteert de Curaçaosche Kunstkring in de Fortkerk een programma bestaande uit klassiek, opera en... Broadway-melodieën met een vleugje 'swing': Van Wenen tot Broadway - met Art Marshall & Friends. Kom luisteren naar onderhoudende muziek door de eeuwen heen. De lijn van het programma loopt van klassiek naar opera, waarmee de weg geopend wordt voor folk opera, Broadway-musical en Hollywood-tunes. De geboden muziek heeft zowel raakvlakken met de klassieke muziek als met het lichte genre en wordt bijeengebracht via een stijlvolle presentatie. Uitvoerenden: Art Marshall (Hein van Maarschalkerwaart), klarinet, Andrew Solomon, hobo, Monique Anderson, zang en Ilja Huang, piano. Gastoptreden: Mariette Landheer (cello) en Iman Landheer (piano). Kaarten zijn verkrijgbaar bij Albert Heijn, Bruna en Mensing's Caminada. Voor aanvang van het concert aan de deur van de Fortkerk (alleen indien nog beschikbaar): 40 gulden voor volwassenen, 10 gulden voor kinderen. Voor meer details: www.curacaosche-kunstkring.org

NIEUW & OPMERKELIJK

Bari Ta Papia
Fundraiser om van Bari Ta Papia een stichting te maken. De stichting is voor kinderen en bedoeld om workshops over onze cultuur te geven in buurtcentra en shows voor kinderen te organiseren. Tijdens deze show zingen Tio Ali, Tio Sandy en Tanta Jana en vertellen zij een verhaal. De CD van de voorstelling is te koop voor 25 gulden.
Zaterdag 28 april van 16.00 tot 18.00 uur
Zondag 29 april van 15.00 tot 17.00 uur
Entree: kinderen tot 12 jaar 5 gulden, volwassenen 7,50 gulden
Locatie: La Tentashon
Kaartjes zijn te koop bij de kassa van Teatro Luna Blou.

'Faces'
Een van de thema's van de tentoonstelling 'Faces' in Rotterdam is 'Kijken naar een ander gezicht van Curaçao'. In de vorm van fotografie, beeldende kunst, video en dans is de artistieke kant van het eiland te zien op deze expositie. Met onder meer foto's van Mike Redman, houtskooltekeningen van Faranú en een korte film van Gabri Christa.
Van 21 tot en met 29 april.
Locatie: de Art Gallery van het WTC in Rotterdam.
Meer informatie: www.faranu.blogspot.com/

DANS & THEATER

Pachi Damon - Trabou di Warda
Een man verlaat zijn huis om naar zijn werk te gaan. Maar achter de rug van zijn vrouw om heeft hij zich ziek gemeld en gaat hij naar zijn minnares. Toevallig belt zijn vrouw naar zijn werk en krijgt te horen dat hij zich ziek gemeld heeft. Een realistische voorstelling over ploegendiensten en vreemdgaan.
Zaterdag 21 april om 21.00 uur
Zondag 22 april om 15.00 en 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Drazanz presenteert...
Een programma vol verrassingen en magie met goochelaars, clowns, acrobaten, jongleurs en gevaarlijke dieren.
Zaterdag 28 april om 16.00 uur
Zondag 29 april om 13.00 en 16.00 uur

Life - All the Above
Een theatrale dansvoorstelling rond de thema's 'Samenvoegen', 'Tijd' en 'Ruimte'. Verschillende dansstijlen komen aan bod en daarmee wordt op vernieuwende wijze een verhaal verteld. Ballet, Breakdance, Hip Hop, Quick Style, Dance Hall, Contemporary, Funk, Pop en meer.
Zaterdag 28 april om 20.00 uur
Zondag 29 april om 20.00 uur
Plaats: La Tentashon
Entree: 25 gulden

FILM

Filmhuis Openbare Bibliotheek
10 mei: El ultimo verano de la Boyita

BOEKEN & LITERATUUR

Krusa Laman
Zaterdag 21 april: Schrijversgesprekken, literaire voordrachten, afgewisseld met muziek, zang en storytelling. Alle auteurs en artiesten dragen in hun eigen taal voor, terwijl tegelijkertijd op een groot scherm vertalingen in het Papiamentu en Engels geprojecteerd worden. Om acht uur 's avonds in het sfeervolle Villa Maria te Scharloo. Presentatie Merietza Haakmat en Favell Maduro.
Entree: 15 gulden.

Nederlands New York, een reisgids naar het erfgoed van 'Nieuw Nederland'. (New York City, Hudson Valley, New Jersey, Delaware).
In 2009 was het 400 jaar geleden dat Henry Hudson de Atlantische Oceaan overstak. De herdenking van dit feit vormde voor het Museum of the City of New York natuurlijk een prachtige aanleiding om aandacht te besteden aan het Nederlandse erfgoed van New York. Uit de tentoonstelling 'Amsterdam/New Amsterdam: The Worlds of Henry Hudson' kwam duidelijk naar voren dat de stad ook nu nog veel 'Nederlandse' karaktertrekken heeft.
Dit bijzondere boek is te bestellen bij de uitgever mension.nl.
Meer informatie: zie kader

De rijke geschiedenis van Curaçao
Nieuwe reeks boeken van het Maritiem Museum Curaçao en Caribpublishing. Geschreven door Jack Schellekens. Educatief en leuk om te lezen.
Deel 1: 'Indianen, de WIC en invasies' gaat onder meer over de eerste inwoners, de ontdekking van het eiland, de West-Indische Compagnie (WIC), de slavernij, de vele invasies en beroemde en beruchte personen die een stempel hebben gedrukt op het eiland.
Deel 2: 'De zee, handel en scheepvaart' behandelt de maritieme geschiedenis van Curaçao in 17 thema's waarin duidelijk wordt dat de unieke haven van Curaçao de geschiedenis van dit eiland grotendeels heeft bepaald.
De boeken zijn te koop bij het museum, bij Caribpublishing en bij de lokale boekhandel.

Verhalen uit Gabon, Oman en Curaçao
Dokter Bob Schuringa woonde af en aan op Curaçao, afgewisseld met Gabon en Oman. Het boek bevat zes verhalen over Gabon, Oman en Curaçao. Het boek is te koop bij de boekhandel en tevens te bestellen via www.freemusketiers.nl en www.bol.com.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

NOTEERT U ALVAST

'Vrije Geluiden'
Op zondag 29 april zal op Nederland 1 om 10.30 uur in het tv-programma 'Vrije Geluiden' van de VPRO aandacht worden besteed aan Antilliaanse klassieke muziek, in het bijzonder muziek gecomponeerd door leden van de familie Palm op Curaçao.
Naast een interview met Joop Halman en Robert Rojer over het door hen geschreven boek over Jan Gerard Palm en de recent uitgegeven partituren van Jan Gerard Palm, Rudolf Palm en Jacobo Palm, zal Robert Rojer een aantal composities spelen van Jan Gerard Palm, Jacobo Palm, Rudolf Palm en ook van hemzelf. Het programma wordt herhaald op zaterdag 5 mei 2012, om 09.00 uur op Nederland 1. Ook Cultura zendt deze uitzending uit op woensdagavond 2 mei 2012 om 21.00 uur. De uitzending van 29 april zal later ook te bekijken zijn op de website www.vrijegeluiden.nl
Meer informatie: zie kader

Museumdag
18 mei is de Internationale Museumdag. Onderwerp: 'Musea in een veranderende wereld'. Tegenwoordig is de wereld snel aan het veranderen. Nieuwe technologie, internet en de sociale media dwingen de musea te leren omgaan met deze nieuwe ontwikkelingen.
De Curaçaose Kunstkring organiseert op 25 mei een bijzonder concert, 'Tour d'Azul', in de Fortkerk met Henk van Twillert (saxofoon), Tjako van Schie (piano) en fado-zangeres Ines Soares en de 'all round' percussionist Marlon Conradus uit Curaçao. Ze zullen nummers spelen uit hun nieuwe driedubbele cd 'A Bag of Music'. Hierop staan onder meer nummers van J.G. Palm, Wim Statius Muller, Padu del Caribe en van Livio Hermans, de wals Dudi en de Pavane para Guiomar. Verder staan er ook composities van mondiaal bekende componisten op. De kaarten zullen te koop zijn bij Mensing's Caminada en Albert Heijn.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

BOEKEN & LITERATUUR

Nederlands New York

De Nederlanders stichtten de kolonie Nieuw-Nederland en verwelkomden daar ambitieuze mensen van over de hele wereld: Walen, hugenoten, Duitsers, Fransen, Engelsen en joden. Allemaal zouden ze een bijdrage leveren aan de welvaart van de kolonie.

Rond 1643 werden in Nieuw-Amsterdam maar liefst achttien talen gesproken. Nieuw-Nederland was heel anders dan de omringende kolonies. De opmerkelijke etnische diversiteit, de grote aandacht voor de handel en de vooruitstrevende politiek hebben allemaal bijgedragen aan het karakter van deze regio in de 21e eeuw. Het Museum of the City of New York wilde dan ook graag meewerken aan een project dat eigenlijk voortvloeide uit het jubileum in 2009: een gids waarin de nu nog bestaande, tastbare elementen zijn gedocumenteerd van het Nederlandse verleden in het huidige New York, New Jersey en delen van Delaware.

Dit boek laat zien dat de Nederlandse oorsprong van deze regio nog steeds duidelijk aanwezig is, zowel in plaatsnamen als historische bezienswaardigheden. Maar misschien is deze oorsprong nog wel het duidelijkst zichtbaar in de opvallende architectuur van de nog bestaande Nederlandse koloniale gebouwen en in de toepassing van Nederlandse stijlen. Er bestaan nog talloze voorbeelden van mansardedaken, trapgevels en onder- en bovendeuren, maar ook van de Dutch Colonial Revival-stijl uit het midden van de 19e eeuw. Voor deze fascinerende architectonische erfenis is dit boek uw gids.

Het idee voor het boek is afkomstig van Gajus Scheltema, die met zijn mederedacteur Heleen Westerhuijs tevens het concept ontwikkelde. Roald Smeets van de Citco Group of Companies was de katalysator van dit ambitieuze project en stuwende kracht achter het hele proces. Smeets was tevens medevoorzitter van de tentoonstelling 'Amsterdam/New Amsterdam: The Worlds of Henry Hudson'.

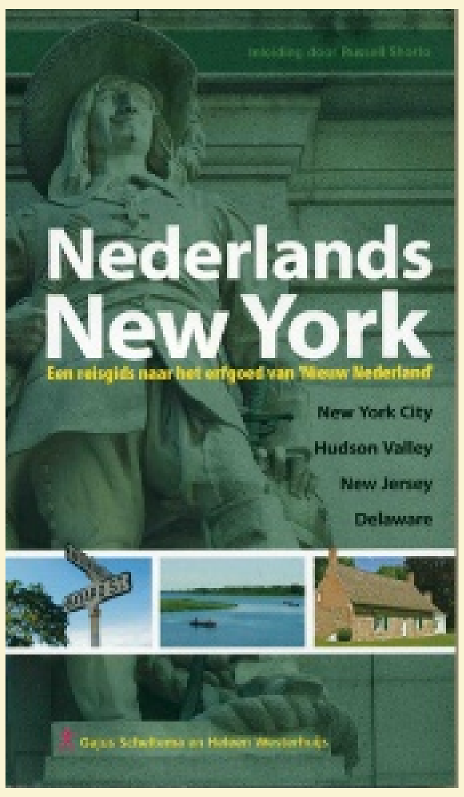

Op 12 april is het eerste exemplaar aangeboden in het Scheepvaart Museum in Amsterdam aan prinses Margriet.

De opbrengst van de verkoop zal uitsluitend gebruikt worden voor culturele en historische projecten.

De Engelse versie die in 2009 uitkwam is te bestellen bij amazon.com.

*&**Geboekt voor of door bewoners van de ABC eilanden & St. Maarten

De ondergang van de Titanic (2)

‘Praktisch’ onzinkbaar

Op 14 april 2012 is het precies 100 jaar geleden dat het onzinkbaar geachte passagiersschip Titanic verging. Hoewel het niet de grootste scheepsramp uit de geschiedenis is, is de ondergang van de Titanic wel de meest tot de verbeelding sprekende. In 1985 werd het wrak teruggevonden op de bodem van de Atlantische Oceaan op een diepte van bijna vier kilometer. De 'Amigoe di Curaçao' berichtte op 20 april 1912 over deze ramp onder de kop ‘Vreeselijke scheepsramp'.

Tekst: Jack Schellekens

Rond 02.18 uur bereikte het zinkproces zijn hoogtepunt: door de onevenredige verdeling van het water over het schip werd een enorme kracht uitgeoefend op het voorste gedeelte van de Titanic, waardoor het buigend moment de scheepssterkte overschreed en het schip ter hoogte van ketelruim 1 doormidden brak. Even daarvoor werd het scheepsnet verbroken door een algemene kortsluiting en vielen alle lichten op het schip uit, waardoor het schip in het donker lag. De boeg lag na de breuk compleet onder water, terwijl de achtersteven opnieuw omhoog werd getrokken en het schip uiteindelijk tegen 02.20 uur naar de ruim 3800 meter diepe bodem van de oceaan zonk.

1522 Van de 2223 passagiers en bemanningsleden kwamen om het leven, onder wie kapitein Smith die vrijwillig met zijn schip ten onder ging. Sommigen beweren dat hij zelfmoord heeft gepleegd door zich in zijn hut op te sluiten tot uiteindelijk de ramen barstten. Anderen zeggen dat hij nog een kind uit het water heeft gered en dat daarna niemand hem nog gezien heeft, of althans niemand die het overleefd heeft of kunnen navertellen.

Redding Carpathia

Na de ondergang moesten de geredde mensen in de reddingssloepen nog ongeveer twee uur wachten voordat ze aan boord van de Carpathia konden worden genomen. In de nacht van de ramp was het zeer koud, en de watertemperatuur lag onder het vriespunt. De meeste slachtoffers stierven aan onderkoeling en werden door de Carpathia - met aan boord kapitein Arthur Rostron - om 04.10 uur ‘s morgens aangetroffen.

Hoewel in de reddingssloepen nog ruim honderd plaatsen vrij waren, besloten de inzittenden niet terug te keren naar de rampplek, bang alsnog te zinken door het enorme aantal mensen dat zou proberen aan te klampen of door de zuiging van de zinkende Titanic naar beneden gezogen te worden; proefondervindelijk onderzoek heeft echter aangetoond dat er praktisch geen zuiging was. Alleen bakboordsloep 4 keerde terug naar de rampplek, en kon slechts vijf overlevenden redden, waarvan er later nog twee in de boot stierven. Tegen 03.00 uur, ongeveer 40 minuten na de ondergang van de Titanic, verstomden ook de laatste hulpkreten uit het water.

Aankomst New York

De Carpathia legt aan bij Pier 54, waarna de overlevenden worden opgevangen. In New York City berichtten de ochtendkranten van 15 april slechts over het feit dat de Titanic tegen een ijsberg was gevaren. Later kopte de New York Times wat niemand ooit voor mogelijk had kunnen houden: ‘De Titanic is gezonken!'

De Carpathia kwam op 17 april 1912 aan in de haven van New York. Op pier 54 stonden ruim 30.000 mensen in de stromende regen te wachten. Nadat alle overlevenden geïdentificeerd waren, konden zij hun familie opzoeken. Passagiers uit de eerste klasse vertrokken naar luxe hotels of naar hun klaarstaande privévoertuig. Anderen werden door hulpverleners opgevangen.

De White Star Line stuurde het schip MacKay-Bennett om lichamen uit de oceaan te halen. 190 Lichamen werden teruggebracht naar Halifax in Nova Scotia, In totaal werden 306 lichamen gevonden door de MacKay-Bennett. Later werden nog 22 lichamen geborgen door twee andere schepen, zodat het totaal op 328 komt. Ook deze werden naar Halifax gebracht, waar de overledenen werden overgedragen aan hun nabestaanden of verder getransporteerd naar een andere bestemming.

De schuldvraag

Toen op 24 april 1912 de Olympic zou vertrekken uit Southampton, gaven de stokers te kennen dat ze niet meer op een schip wilden varen dat niet over een toereikend aantal reddingssloepen beschikte. De reis met de Olympic werd daardoor afgelast. De ramp, die de ondergang van de Titanic betekende, leidde op 12 november 1913 tot de eerste SOLAS-conferentie (First International Conference on the Safety of Life at Sea; Eerste Internationale Conferentie over de Veiligheid van Leven op Zee).

Direct na de ondergang van de Titanic volgde van 19 april 1912 tot 25 mei 1912 een 17 dagen durend onderzoek van de Amerikaanse Senaat waarbij meer dan 82 getuigen van de scheepsramp werden ondervraagd. De Britten stelden daarop volgend een eigen onderzoekscommissie in, die tussen 2 mei 1912 en 3 juli 1912 de ramp onderzocht en 97 getuigen ondervroeg.

Uit de onderzoekingen werd geconcludeerd dat de Titanic met een te hoge snelheid door het gevaarlijke water voer, dat in de reddingssloepen slechts plaats was voor de helft van de opvarenden, en dat de Californian, die ten tijde van de ramp in de buurt was, niet te hulp kon schieten omdat haar marconist op dat moment sliep. Deze resultaten leidden tot een lange lijst van nieuwe voorschriften. Na de ondergang van het schip moest voor iedere opvarende een plaats beschikbaar zijn in een reddingssloep en zou voor vertrek onderzocht moeten worden of dat ook echt zo was. Verder moeten schepen sindsdien continu een marconist beschikbaar hebben.

In de literatuur over de ramp van de Titanic worden vier mannen genoemd van mannen die er in het bijzonder verantwoordelijkheid voor droegen. Dat zijn Joseph Bruce Ismay, algemeen directeur van de White Star Line, William MacMaster Murdoch, de eerste stuurman van de Titanic en Stanley Lord, de kapitein van de Californian.

Het gedrag van Ismay en Smith

Kapitein Edward John Smith zou zich door Bruce Ismay hebben laten overhalen geen vaart te minderen.

Ismay werd ervan beschuldigd dat hij kapitein Smith zou hebben overgehaald geen vaart te minderen, om op die manier te demonstreren dat de Titanic sneller was dan de Olympic, zodat hij een nieuw record kon vestigen. Ismay verklaarde later dat hij slechts als een normale passagier op het schip is geweest, maar overlevenden herinnerden zich gesprekken tussen Ismay en kapitein Smith over de snelheid van het schip en over ijswaarschuwingen. Wat het onderwerp van de discussie tussen beide heren was doet in principe niet ter zake, het maakt de verantwoordelijkheid van de kapitein er niet minder om. Er zijn geen andere redenen waarvoor kapitein Smith zou kunnen worden berecht. Alleen dat hij de ijswaarschuwingen negeerde en op maximale snelheid bleef varen valt hem zonder twijfel aan te rekenen.

Na onderzoek bleek echter dat kapitein Smith geen nalatigheid kan worden verweten, omdat zijn gedrag in die tijd normaal was op snelle stoomschepen.

Ontdekking wrak

In de zomer van 1985 was Robert Ballard aan boord van het Franse onderzoeksschip Le Suroit die gebruik maakte van een side scan sonar om het wrak van de Titanic te vinden. Toen het Franse schip werd teruggeroepen, stapte Ballard over naar een schip van de Woods Hole Oceanographic Institution: de Knorr. Niet voor iedereen was bekend dat deze reis werd gefinancierd door de Amerikaanse marine. De geheime missie was het zoeken naar het wrak van de USS Scorpion, een atoomonderzeeër die vlakbij was gezonken. Naderhand was Ballard vrij de Titanic te zoeken.

In de vroege ochtend van 1 september 1985 werden veranderingen opgemerkt aan de zeebodem. Aanvankelijk zagen ze gaten, alsof het kraters waren van inslagen. Uiteindelijk zagen ze een ketel en later de romp zelf.

Het team van Ballard inspecteerde de buitenkant van het schip en nam waar dat de Titanic in tweeën was gebroken en dat de achtersteven er slechter aan toe was dan de rest van het schip. Ze hadden niet veel tijd het wrak te onderzoeken, aangezien de Knorr voor andere expedities gepland stond, maar zijn faam was nu verzekerd. Aanvankelijk wilde Ballard de exacte locatie geheimhouden, om te voorkomen dat van het schip geroofd zou worden, aangezien hij het als een graf beschouwde.

Op 12 juli 1986 keerde Ballard terug om de eerste uitgebreide studie van het schip te maken. Deze keer had Ballard de Alvin bij zich, een kleine onderzeeboot die zeer diep kon duiken met een kleine bemanning. De Alvin had Jason Junior bij zich, een ROV (Een Remotely Operated Vehicle, een onderwaterrobot die op afstand kan worden bestuurd) die door kleine openingen paste om zo binnen in het schip te kunnen kijken. De eerste duik (die ruim twee uur nodig had om beneden te komen) had last van technische problemen, maar de daarop volgende duiken waren succesvol. Hierbij konden gedetailleerde foto's worden genomen.

Drie grote scheepsdelen (boeg, een middenstuk van ongeveer 20 meter en het achterste gedeelte) liggen op de zeebodem, omgeven met andere scheepsresten. Tussen de boeg en het achterste gedeelte liggen over een lengte van 600 meter nog meer resten. De boeg is, met uitzondering van de brug, relatief goed gespaard gebleven. Het achterschip daarentegen is door het snelle zinken geïmplodeerd en bij het neerkomen op de zeebodem zwaar beschadigd. De imposante kroonluchters in de grote zalen van de eerste klas zijn nagenoeg intact, net als borden, spiegels en houten panelen aan de muren.

Voor de rechtbank wordt tot op heden gestreden voor de rechten op de wrakstukken. Een van de delen van de Titanic is tentoongesteld in het scheepvaartmuseum in Greenwich, Engeland, andere stukken worden in Frankrijk bewaard. In totaal zijn 5500 objecten van de Titanic geborgen.

Overlevenden

Op 6 mei 2006 overleed Lillian Gertrud Asplund op 99-jarige leeftijd. Zij was de laatste overlevende die zich nog iets van de scheepsramp herinnerde. Haar vader en drie broers, onder wie een tweelingbroer, kwamen bij de ramp om het leven. Zij, haar moeder Lillian en een jongere broer overleefden het drama. Op 19 april 2008 werd in Groot-Brittannië een aantal van Asplunds bezittingen geveild. Onder de stukken waren een origineel kaartje voor de reis met de Titanic, dat 41.500 euro opbracht en een horloge dat de geest had gegeven tijdens de ramp, dat voor 39.000 euro van eigenaar wisselde.

Op 31 mei 2009 overleed de laatste overlevende van de ramp. Het ging om Elizabeth Gladys Dean, die op het moment van de ramp twee maanden oud was. Mevrouw Dean werd 97 jaar.

Jack Schellekens is medewerker van het Curacao Maritime Museum.

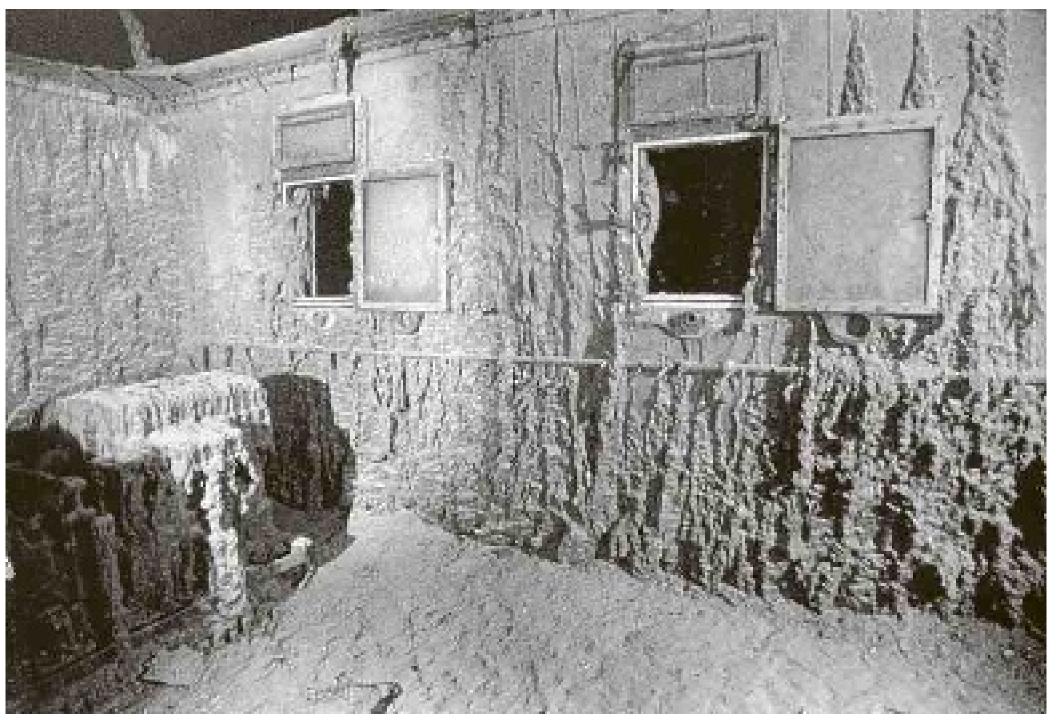

Het officierenverblijf.

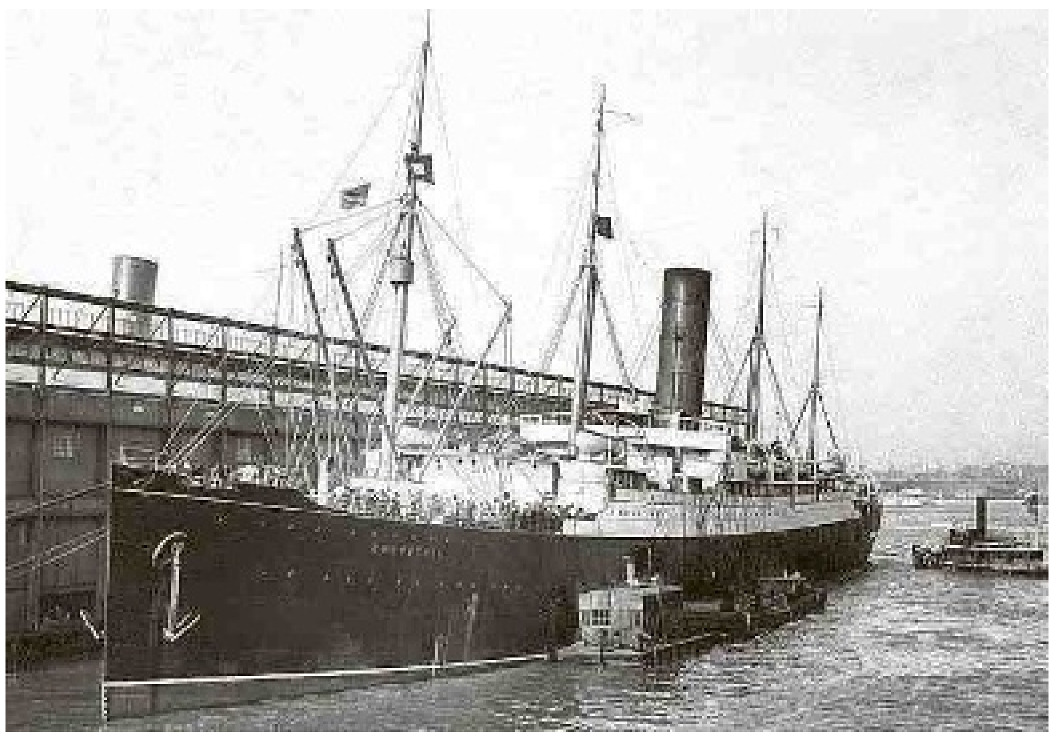

Carpathia legt aan bij pier 54 in New York.

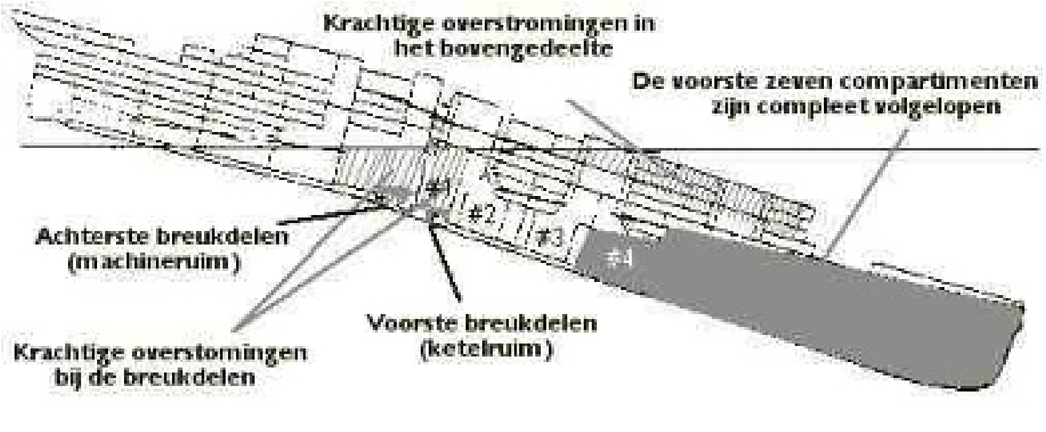

Titanic breekt doormidden.

De laatste overlevende Elizabeth Gladys Dean

CURAÇAO MARITIME MUSEUM

Het Curaçao Maritime Museum is gevestigd aan de v/d Brandhofstraat 1

Openingstijden: maandag t/m zaterdag van 09.00 uur tot 16.00 uur

Voor informatie: tel. 465-2327

Leesvoer

Ik, Hollywood

Hollywood, 1909. Louie Peters is zeventien jaar als zijn broer Charlie een stuk grond krijgt in Californië. Louie gaat als vanzelfsprekend mee.

In de ban van de populaire ‘filmpjes' die overal te zien zijn, vat Louie het idee op om een kleine studio te bouwen. Hij wordt de baas, zijn onbetrouwbare - maar wél meerderjarige - broer Charlie zet de handtekeningen.

De studio is al snel winstgevend en het bedrijf floreert. Louie ontwikkelt zich van een niet serieus genomen onderdeurtje tot een invloedrijk filmmagnaat, met alle gevolgen van dien.

Brussel, 2000. De werkloze journalist Dirk Jansen krijgt het verzoek het levensverhaal te schrijven van Louis Peters, een man van 108 jaar oud die zou zijn begonnen met ‘Hollywood'. Wat doet de ex-Amerikaan in Brussel? Waarom krijgt uitgerekend Jansen deze opdracht? En hoe moet hij fictie van werkelijkheid onderscheiden?

In een meeslepende, veelgeprezen stijl schetst Jan Van Loy de belangrijkste episodes uit de Amerikaanse filmgeschiedenis (1909-1969). ‘Ik, Hollywood' is een rijke roman over films en de eerste sterren, macht en intriges, overmoed en financiële debacles, maar ook over liefde, succes en verborgen verwantschappen. Het oude Hollywood, ooit de grootste fictiefabriek ter wereld, was zelf één groot verhaal.

Jan Van Loy (1964) schrijft verhalen en romans. Voor zijn verhaal ‘De hel van Jan Foster' kreeg hij de Nieuw Proza Prijs. Zijn roman ‘Bankvlees' werd bekroond met de Vlaamse Debuutprijs. ‘Alfa Amerika' en ‘De heining' bereikten de shortlist van De Gouden Uil. Jan Van Loy woont en werkt in Antwerpen.

Titel: Ik, Hollywood
Auteur: Jan Van Loy
Uitgever: Nieuw Amsterdam
ISBN/EAN: 9789046810385

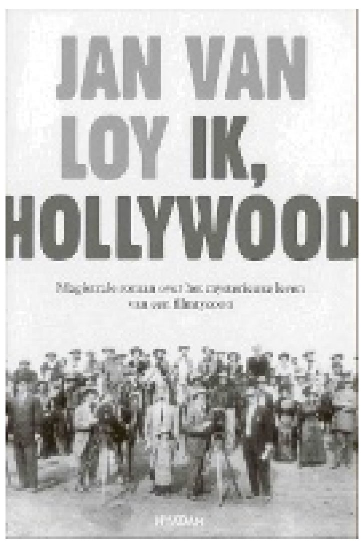

Ars Poëtica

De gestorvene

Zeven maal om de aarde gaan,
als het zou moeten op handen en voeten;
zevenmaal om die ene te groeten
die daar lachend te wachten zou staan.
Zeven maal om de aarde gaan
Zeven maal over de zeeën te gaan,
schraal in de kleren, wat zou het mij deren,
kon uit de dood ik die ene doen keren.
Zeven maal over de zeeën gaan -
zeven maal om met z'n tweeën te staan

Ida G.M.Gerhardt

Huntu Kòrsou

Zelfredzaamheid:

Our Common Future (1)

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Onlangs vond 'The 2012 Curaçao Conference/Expo on the future of Durable Energy' plaats. De komende weken zal hier aandacht aan besteed worden. Deze week het eerste deel van de serie, waarin wordt ingegaan op het nieuwe elektriciteitsbeleid van Curaçao.

Energiebesparing, duurzame technologie zoals led-lampen, zonnepanelen, windmolens, daar ging het om tijdens 'The 2012 Curaçao Conference/Expo on the future of Durable Energy'. Het was de eerste conferentie over duurzame energie op Curaçao en werd gehouden op 29, 30 en 31 maart. Alvorens in te gaan op deze drie dagen, richt ik mij op vragen die de achterliggende boodschap weergeven van de conferentie. Met vragen op papier zoals 'wat is het doel van de conferentie en het belang van dit evenement voor de ontwikkeling van Curaçao', ging ik voorafgaand aan 'The Big Days' in gesprek met Jacques Heide.

Heide werd door Bureau Telecommunicatie Post & Utiliteiten (BTPU), het bureau dat de conferentie organiseerde, aangewezen als: 'de stem naar buiten toe', zoals hij dat zelf noemt. Hij is de persoon die de publiekscampagne van dit evenement regelde en alles hierover naar buiten toe communiceerde. Zijn affiniteit met duurzame energie stamt uit zijn studententijd. "Zo heb ik eind jaren 70 tijdens mijn opleiding technische natuurkunde meegewerkt aan een onderzoek naar materiaal voor zonnecollectoren. Daarnaast heb ik in 1984 samen met mijn twee Curaçaose medestudenten onderzoek verricht naar de rol van techniek bij de huidige ontwikkeling op Curaçao op het gebied van zonne- en windenergie, ontzilting en tuinbouw."

Sinds februari 2011 heeft Curaçao haar eigen elektriciteitsbeleid onder de naam 'Beleidsnota Regulering Elektriciteitsvoorziening Curaçao 2011-2015'. Dit beleid houdt onder meer in dat er een transparant en stabiel systeem voor het bepalen van elektriciteitsprijzen komt. Volgens Heide: "Dit is van belang omdat de burger hierdoor inzicht krijgt hoe de prijs van elektra is opgebouwd en waar deze van afhankelijk is."

Het bevorderen van energiebesparing is eveneens een belangrijk speerpunt van deze nota. Dit om burgers te stimuleren hun elektriciteitskosten te verminderen. "Dit doet de overheid door op energiebesparende apparaten de invoerheffingen af te schaffen, waardoor het aantrekkelijker wordt voor de consument om deze apparaten aan te schaffen. Zo zullen led- of spaarlampen, elektrische auto's, inverter koelkasten en airco's betaalbaarder worden, omdat de heffingen voor invoer worden afgeschaft. Wel moeten zij aan twee labelsystemen voldoen die duurzame criteria hanteren voor huishoudelijke apparaten, te weten het hoogste niveau A van het Europese Energy-label en het Amerikaanse Energy Star Label."

"Daarnaast wil de regering met dit beleid het gebruik van alternatieve, duurzame energiebronnen, zoals windmolens en zonnepanelen stimuleren." Heide voegt hieraan toe: "Curaçao heeft een ideale combinatie van zon en wind en hier moeten wij gretig gebruik van maken." Het gebruik van alternatieve energiebronnen brengt volgens Heide verschillende voordelen met zich mee. "Kostenbesparing is één van de voordelen." Elke extra geproduceerde kWh levert geld op en hierdoor kunnen de aanschafkosten van zonnepanelen in een aantal jaren terugverdiend zijn. "Wat ook een belangrijk voordeel is, is dat wij door het gebruik van deze voorraden onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verkleinen." En tot slot voegt hij eraan toe: "Het gevolg van het beleid is dat er momenteel lokale mensen middels trainingen en cursussen worden opgeleid voor het installeren van zonnepanelen." En zo gaan wij stap voor stap richting een zelfredzame natie.

Meer informatie: www.energiakonsiente.com

Volgende week ga ik in op het doel van de conferentie en het belang hiervan voor Curaçao.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer info: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou

Spotlight op dieren

Kieskeurige katten

Vaak komen mensen op het spreekuur met de klacht dat hun kat niet goed eet en erg kieskeurig is. Bepaalde brokjes eten ze niet en zelfs bepaald vlees laten ze liggen. Het is om wanhopig van te worden als die dieren ook nog te mager zijn.

Tekst: Margot Hack

Katten die in een vissersdorpje aan zee leven, krijgen in de eerste weken van hun leven soms alleen visrestjes toegeworpen. Deze dieren kennen niets anders en het zal dan ook niet lukken om deze dieren op latere leeftijd aan een ander menu te laten wennen. Bij deze katten kan je alleen proberen om wat vitaminen door het eten te mengen zodat ze geen tekorten zullen ontwikkelen.

De meeste katten hebben zich echter niet gespecialiseerd in een bepaalde voedselsoort en zijn doorgaans gewoon verwend. Ze eisen dat hun eten nog lekkerder en specialer wordt en kunnen dit gedrag lang volhouden. In deze categorie heb je twee types: de veelvraat en de lekkerbek, die gemakkelijk zijn te onderscheiden aan de hand van hun lichaamsomvang.

De veelvraten zijn door en door verwend en zijn met behulp van een serieus dieetplan vrij gemakkelijk op ander voer te zetten wanneer u niet te toegeeflijk bent. Wanneer u wel te toegeeflijk bent zal het niet lukken en zult u moeten leren leven met het (ongewenste) eetgedrag van de kat. Het vergt dus wel wat zelfdiscipline, want katten zijn niet gek en erg goed in het manipuleren van de eigenaar.

Magere, kieskeurige katten veroorzaken geen problemen maar wel zorgen. Er zijn verschillende redenen voor hun magere voorkomen. De eerste is die van de klassieke kieskeurige kat die net als de veelvraat probeert zijn 'personeel' te manipuleren, maar die er minder succes mee heeft dan de veelvraat. Wanneer de lichaamsomvang geen medische problemen oplevert kan dit gedrag het beste genegeerd worden.

De tweede soort is een kat die een fixatie heeft op het voedsel dat hij de eerste weken van zijn leven heeft gehad (zoals de katten uit het vissersdorp). Dit kan iets zijn waar u zich niet van bewust bent en wat ook niet te achterhalen is. Bij deze dieren is de enige mogelijkheid om te blijven experimenteren met verschillende voeren totdat u iets heeft gevonden wat gegeten wordt.

De derde kieskeurige kat heeft een gezondheidsprobleem. Een aantal aandoeningen, zoals verkoudheid, nierproblemen, slecht gebit en spijsverteringsproblemen veroorzaakt een verminderde eetlust. Katten die niet goed ruiken zullen soms wel gaan eten van dingen die erg sterk ruiken (of voor ons zelfs stinken), en bij andere aandoeningen kan het juist nodig zijn om een speciaal dieet te gaan voeren.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip.

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Hemelbrood; 5. hoofddeksel; 8. wandeling; 12. bijbelse figuur; 13. in elk geval; 16. windrichting; 17. overdreven; 18. rivier in Rusland; 19. computerschijf; 21. lidwoord; 22. bijgevolg; 24. geneesmiddel; 26. gast; 28. eikenschors; 30. deel van het oor; 31. nieuw; 32. soda; 35. halsstarrig; 37. soort slee; 38. geestelijke; 39. Frans lidwoord; 40. vogel; 42. voetbalterm; 45. stonde; 46. onder (in samenst.); 48. indien; 49. Ierland; 51. gespannen; 53. ijsco; 55. bevel; 56. beun; 58. oningewijde; 60. bolgewas; 61. Griekse letter; 63. dilettant; 65. rivier in Oostenrijk; 66. elektromagnetische straling; 67. plezierig; 68. legerafdeling.

VERTICAAL:
1. Onmiddellijk; 2. nakomeling; 3. achter; 4. Noorse godheid; 5. euvel; 6. tandeloos zoogdier; 7. universiteitsbode; 8. Grieks eiland; 9. geliefde van Zeus; 10. slot (D.); 11. levendig; 14. bezittelijk vnw.; 15. beteuterd; 18. gemene streek; 20. insnijding; 23. verdriet; 25. leesstof; 27. met ontblote boezem; 29. afschrift; 31. ketting zonder einde; 33. liefkozing; 34. vochtig; 35. toverheks; 36. Europeaan; 40. driftig; 41. gierigaard; 43. bewijs; 44. olievet; 46. boete; 47. walgen; 50. International Air Traffic Association; 51. bijbelse figuur; 52. biljartstok; 54. maand; 57. bloeiwijze; 59. ernstig; 62. spil; 64. getijde; 65. voorzetsel.

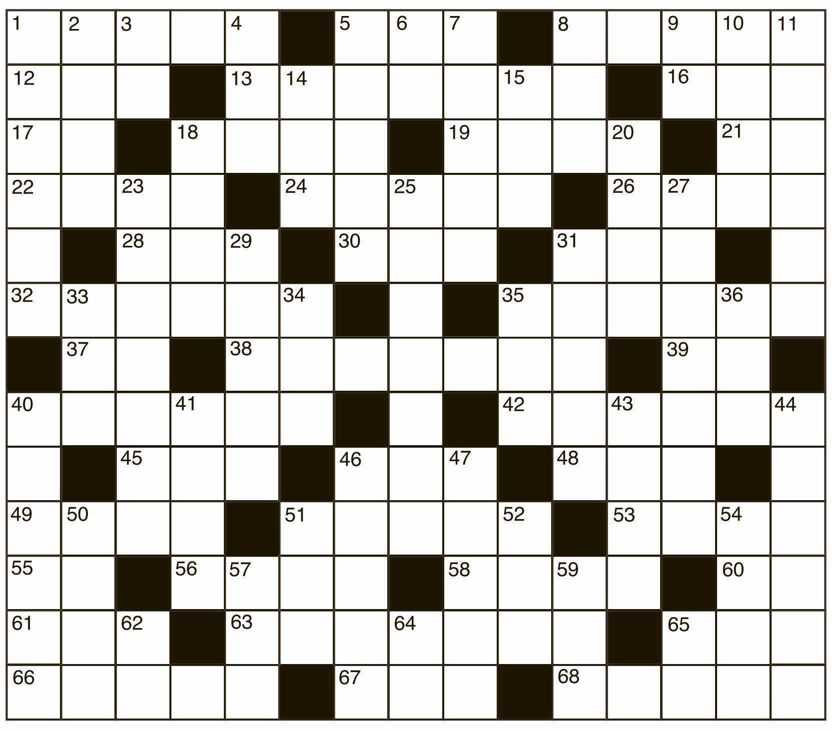

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Talitha van Romondt
Palmitastraat 8
Aruba

Heraclio Henriquez
Erosweg 107
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

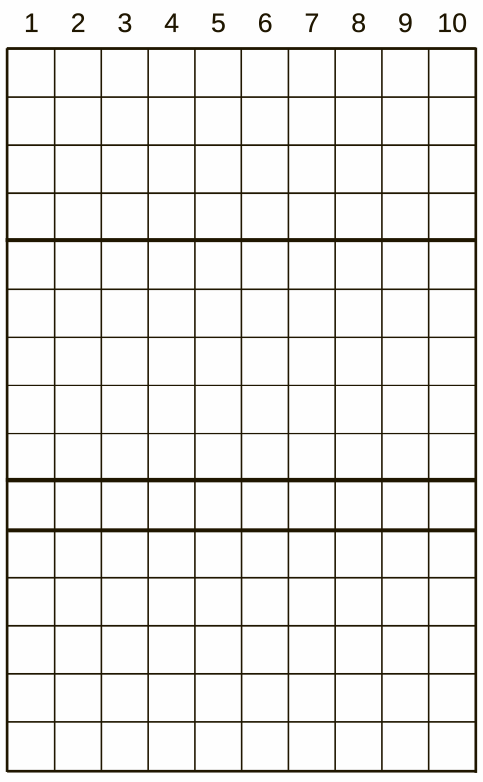

1. Indruksel, Franse schilder, ogenblik;
2. verharde huid, kweek, sporter;
3. maal, erwt, uitstrekken;
4. stootwapen, ontvangkamer, Amerikaanse bar;
5. gierigaard, vleugel, vlinderbloemig plantengeslacht;
6. mest, omlijsting, schaakterm;
7. werkelijk, niet gebogen, voorzetsel;
8. ovenkrabber, logeergelegenheid voor automobilisten, metselspecie;
9. ceintuur, puntig werktuig, Franse keizerrijk van Napoleon;
10. opening, zachte wind, hondsdolheid

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

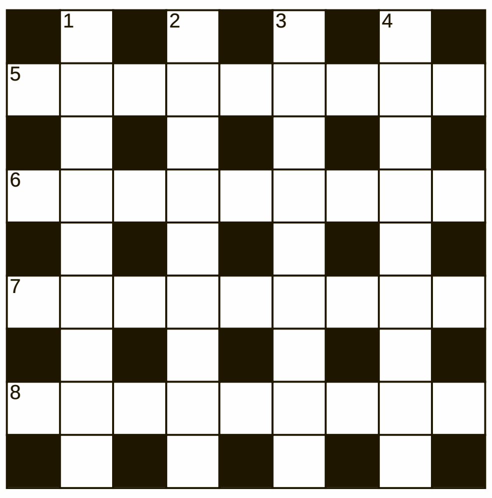

Horizontaal:
5. De reis van vogels die ontsnappen (6); Ademloze vliegroute (8);
6. Die vis is nog niet ontdooid (5); Zaak van een object zonder inhoud (7);
7. Heeft hij de leiding in Boom? (8); Stuk grond uit nalatenschap (3);
8. Er gaan koppen rollen bij het racen! (7); De maat van een rugstuk zorgt voor narigheid (7)

Verticaal:
1. Roept op om het te doen (6); Opbeurend het leger in (8);
2. Deze dikke dame is populair bij kinderen (8); Drank om te zeuren (4);
3. Schoolse compositie (6); Het leger inmoeten (6);
4. Voor haar komt een kip niet voor (5); Uitgesproken achter een ankerplaats (6)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

S R E M A H S D I M S L N
U D E J S E M K A Z A E R
O O I N I V I U D V N E L
K K V E N T E R R I L A D
L E A E H B E E E E A I I
E I I R R S V S P P E N U
Z Z D O S D T S N H K E B
U N E U T E R U K W I R S
E A M O O R E IJ E E U U R
R M G R E T L P V R L D A
T A T P S R R S W E P R A
F E E R E E A N R U N O J
R I E G V T F A K O N B A
P I R L L N E R A V H E N
N U I E E J S I U L P C Z
B Z D D E O G A S S A M S

Borduren, Burgerlijkheid, Delta, Duivin, Fagot, Kaft, Luik, Manziek, Massagoed, Media, Najaarsbui, Nier, Overdrijven, Pieper, Pluisje, Preutsheid, Retro, Schors, Seinen, Smidshamer, Speler, Steunpaal, Treuzelkous, Varen, Venter, Verval, Zakmesje, Zenuwpees, Zilver

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

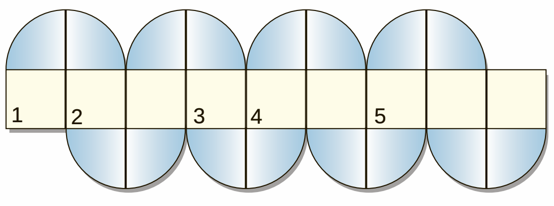

1. Ethische norm; 2. pronkkastje; 3. bijwoord; 4. groente; 5. beminnelijk.

© Puzzelland/120421

SUDOKU

		3			4			
	4		7		1	6		8
8			5					1
7		9		8			4	6
4		5	9					2
3					7	8		
		4		5		2		
5	3		6					
		1		9			6	3

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

8	3	7	2	5	4	1	6	9
6	5	2	9	8	1	4	7	3
9	4	1	3	7	6	8	2	5
7	6	5	4	9	8	3	1	2
3	9	4	6	1	2	5	8	7
2	1	8	5	3	7	6	9	4
1	2	3	8	4	9	7	5	6
5	8	6	7	2	3	9	4	1
4	7	9	1	6	5	2	3	8

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Ave; 5. oke; 10. blabla; 12. wieden; 13. paladijn; 16. rijke; 17. lavet; 18. asem; 20. rek; 22. nimrod; 26. doende; 29. oker; 30. poel; 31. cahier; 34. frites; 37. goa; 39. neut; 40. karaf; 42. adel; 43. passief; 45. ulevel; 46. lariks; 47. emt; 48. est. VERTICAAL: 1. Oberon; 2. waskom; 3. alp; 4. vaal; 6. kwijt; 7. ein; 8. edison; 9. anemie; 11. laven; 14. lar; 15. dek; 19. moker; 21. soera; 23. ira; 24. roi; 25. der; 26. dof; 27. eli; 28. dee; 31. consul; 32. heugen; 33. korst; 35. tijdrit; 36. solist; 37. gas; 38. aai; 40. kalm; 41. fels; 43. pee; 44. fat. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Pafleiden; 6. breserves; 7. inversier; 8. totebeleg. Verticaal: 1. Paardnoot; 2. blijspelen; 3. witrusten; 4. rebeleven. Anagram: 1. deel-delen-melden; 2. druk-kruid-indruk; 3. erts-stier-driest; 4. aren-garen-gerant; 5. leed-slede-elders; 6. acne-racen-trance; 7. tier-griet-gratie; 8. piek-kopie-optiek; 9. leer-aleer-leader; 10. flut-fluit-futiel. Eindoplossing: MIDGETGOLF Woordzoeker: VRIJDAG Puzzelslang: 1. Kola; 2. aftands; 3. siam; 4. manager; 5. riskant. Het sleutelwoord luidde: KAASMARKT

'Geïsoleerd paradijs'

Het neemt bijna drie uur in beslag met het kleine vliegtuig vanuit de Chileense hoofdstad Santiago, daarna een half uur gestruikel langs de rotsachtige kust en tenslotte een boottrip van zo'n uur die de vermoeide hongerige reiziger naar een eenzaam dorp op Robinson Crusoe Eiland, in het verleden ook wel bekend als Más a Tierra, in de Juan Fernandez Archipel brengt.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

De naamgeving, geest en geschiedenis van dit eiland in de Stille Oceaan is nauw verweven met de ongelofelijke en enigszins beklemmende avonturen van de zeeman 'voor de mast' Alexander Selkirk, legendarisch geworden in het klassieke boek uit 1719 van journalist en schrijver Daniel Defoe en het eiland heeft sindsdien alleen maar nog meer tot de verbeelding gesproken. Een sfeer die bar isolement ademt, een schuilplaats voor 'would be' kluizenaars en boekaniers in ruste. Een stip op de landkaart zonder vriend en helper de trouwe Vrijdag overigens. Die is daar nooit van zijn leven geweest.

Selkirk leefde vanaf 1704 vier jaar en vier maanden op het eiland. Het was een 'vrije' keus geweest. De zeeman werd op deze onbekende, uitgestorven, door god en alleman verlaten kust door zijn kapitein Thomas Stradling achtergelaten omdat Selkirk zijn twijfels uitsprak over de zeevaardigheid van het schip de Cinque Ports. Stradling zat maar wat in zijn maag met de dissident en ging er ruimhartig mee akkoord de 'muiter' achter te laten met een musket, kogels, wat kruit, timmermansgereedschap, een mes, de Bijbel en wat kleren. Opgeruimd staat netjes.

En de tijden veranderden ook. De Amerikaanse auteur Richard Henry Dana Jr. beschrijft in 1840 in 'Twee jaar voor de mast', eveneens een klassieker, het gehucht Juan Fernandez als een opkomende strafkolonie en misschien was het ook wel een wrede straf om daar in vergetelheid te verkommeren. Maar goed, het eiland wordt in de wereldliteratuur genoemd en als laatste wapenfeit als kolenbunkerstation in de Eerste Wereldoorlog voor het eskader van de Duitse admiraal Maximilian von Spee. Om op al deze bekendheid toeristisch mee te liften besloot de Chileense overheid in 1966 officieel de locatie Robinson Crusoe Island te noemen.
Bezoek aan deze bijzondere stek betekent een avontuur apart, een ander 'eilandgevoel'. De korte landingsbaan lijkt uitgeschaafd in een woestijnachtig landschap. Van nabij krijsen zeemeeuwen. Zeehonden drijven ogenschijnlijk loom doch alert in de stroom op zoek naar prooi. De houten boot rondt het eiland; een panorama van weelderig bos, beekjes en wat hoger gelegen bergweiden openbaart zich. Wonderlijk allemaal.
Meer dan 83 procent van het planten- en dierenleven op Robinson Crusoe Eiland bestaat uit soorten die nergens anders voorkomen, endemische soorten dus, zoals verschillende zeewiervarianten, vogels en zoogdieren, en in het bijzonder vis en schaaldieren.
Aan voedsel absoluut geen gebrek, moet ook Selkirk hebben ervaren. Al bevolkten wilde geiten en konijnen het eiland toentertijd nog niet. Ook wordt er door het luttele aantal bewoners nog wat aan veeteelt gedaan. Het echte leven, de ware bron van leven en de relatieve welvaart speelt zich echter op zee onder het wateroppervlak af.
Vrijwel alle eilandbewoners - het zijn er nog geen duizend - vissen of hebben gevist om in hun levensonderhoud te voorzien en dit is al gedurende drie eeuwen het geval. Het meest in het oog springend is de vangst van een speci-

aal soort kreeft, de Jasus frontalis, die alleen hier en in de wateren van de Desventuradas Eilanden, San Felix en Sant'Ambrosio, op drie uur varen naar het noorden, wordt aangetroffen.
Deze kreeften - ze moeten minstens tussen de twaalf en veertien jaar oud zijn - worden tussen oktober en mei met kanasters, vervaardigd van de takken van de lokale maqui-boom, gevangen op een diepte tussen de 2 en 200 meter. Dit vanuit kleine houten boten die nog steeds het oorspronkelijke ontwerp weergeven van oude walvisvaarders en die traditioneel veelal gemaakt zijn door de Chamorro-familie.

Maar de wateren rond het eiland bieden nog meer behalve de alom geroemde kreeft. Een verrassende variëteit aan schelpdieren, rode krab, de Chaceon chilensis, de zwarte delicate zeeappel en de smakelijke zeebaars. Een waar paradijs, hoewel nogal geïsoleerd liggend, voor de liefhebber van de zee en zijn vele vruchten. Maar of het die lange reis naar Robinson Crusoe Eiland waard is waar gewoonlijk vis en slechts vis iedere dag op de menukaart prijkt? Daar zijn de meningen pertinent over verdeeld, over dit paradijs gelegen in puur isolement.

KOOK MEE MET MAY

Gestoofde krab (al pil-pil)

21/2 pond krabben of 1 pond krabvlees
4 tenen knoflook, gepeld en in schilfers gesneden
2 verse promèntè, pitjes verwijderd en heel fijn gesneden
2/3 cup gewone olijfolie
1/4 cup brandy
zout

De olie in een ondiepe pan goed heet laten worden.
De knoflook en promèntè even bakken.
Het krabvlees en de brandy toevoegen en alles bakken tot de alcohol verdampt is.
In vuurvaste schaaltjes met een kleine houten vork presenteren omdat het zo heet is!

Voorgerecht voor 4 personen

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Caymus Vineyards, Conundrum White

Druivensoort: **Chardonnay, Muscat, Grenache Blanc, Viogniers, Sauvignon Blanc**
Streek: **Californië**
Kleur: **Goud met lichte ambergloed**
Geur: **Geparfumeerde geur van banaan en guave**
Smaak: **Rijk & uitbundig**

May gebruikt bij de gestoofde krab lekkere pittige ingrediënten zoals promèntè en knoflook. De peper geeft het gerecht natuurlijk een kick en de knoflook geeft altijd een aardse, rijpe toon af. Het krabvlees zelf is een beetje zoetig.
Als wijn adviseer ik er een witte Conundrum bij, gemaakt door het beroemde wijnhuis Caymus in Californië.
Conundrum betekent letterlijk raadsel, mysterie of geheim en dat is één van de leuke dingen aan deze wijn. De wijn heeft een ongekende complexiteit die ontstaat door de vijf verschillende druivenrassen. De exacte samenstelling blijft echter geheim!
De bijzondere smaak hoeft voor u geen raadsel te blijven, want hij is gewoon bij ons in de winkel te koop.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro!

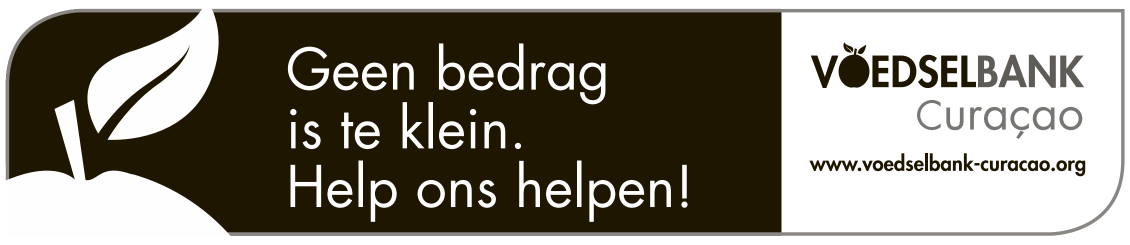

Het genot van wijn

Bacchus, Dionysus & Oprah Winfrey

Tekst: Erik van Kampen

Wijn is de drank van het leven!

Het werd in de oudheid ook ervaren als de drank van de waanzin, want dronkenschap was een van de meest gevreesde aandoeningen die een mens kon overkomen. Verlies van controle, overschrijding van morele grenzen: dat werd als een ziekte ervaren. Er wordt vaak wat lacherig over 'de geneugten van Bacchus' gesproken als het over wijn in de oudheid gaat.

De Romeinen worden in films vaak afgeschilderd als dronken types die tijdens eindeloze feestmalen aangeschoten over de tafels hangen, maar ik betwist dit beeld

en probeer het voor u te nuanceren.

Wijn werd in de oudheid namelijk structureel met water vermengd gedronken. In een verdeling van minimaal 1 deel wijn op 4 delen water, vaak 6 of zelfs 8 delen water. Dat was niet omdat de wijnen vroeger alcoholischer waren dan nu, maar om te voorkomen dat de alcohol te snel je geest zou benevelen.

Tijdens een lang diner of een symposion moest je helder blijven en met je tafelgenoten kunnen praten. Ook overdag werd van je verwacht dat je deelnam aan het leven zonder dat je wazig van het ontbijt of de lunch opstond. Mengen, mengen, dat was de kunst.

We weten wat er gebeurt met degenen die overmand worden door de alcohol in de Romeinse tijd: zij worden bezeten door de wilde god Dionysus, de oudere versie van de getemde Bacchus, en verscheuren in hun waanzin een mens, drinken zijn bloed.

Dat is een mythe, denk je, dat is een verhaal.

Maar een mythe heeft altijd een kern van waarheid. Vervang de rauwe tekst die zich afspeelt in het ruige gebergte in Noord-Griekenland door een relaas over 'dood door dronkenschap achter het stuur', en je hebt een gelijksoortig verhaal. Geen mythe deze keer, maar eigentijdse werkelijkheid. Op Curaçao weten we daar alles van, van het gebruik, maar ook misbruik van alcoholische dranken.

Wat een somber verhaal houd ik deze keer! Maar zo is het niet bedoeld. Wat ik wil vertellen is dat de macht van de wijn, van alcohol, nooit mag worden onderschat. Dat wat je dagelijks drinkt een goddelijk vuur in zich draagt, maar ook de waanzin van de donkere god Dionysus. Daar is in zesduizend jaar niets aan veranderd. Gelukkig drinken we de wijn niet meer met water, want we hebben

Schilderij 'De triomf van Bacchus' van Diego Velasques

andere dranken om onze dorst te lessen, maar daarom vind ik het bewustzijn van de kracht van wijn des te belangrijker.

Ik zie wel een nieuwe trend ontstaan in de wijnwereld, wijnen met minder alcohol en minder suikers, ook wel Wine-Light genoemd. Ik kom ze steeds vaker tegen op de grote Amerikaanse wijnbeurzen en ik voorspel dat deze trend de komende jaren gaat overwaaien naar andere delen van de wereld, te beginnen in Europa. Want er is veel vraag naar. Niet alleen is het veiliger om minder alcohol tot je te nemen, het is ook goed voor de slanke lijn.

Niemand minder dan de hedendaagse godin Oprah Winfrey is een groot voorvechtster van Wine-Light, dus het wordt ongetwijfeld een grote hit.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business
21 april 2012

Strijd der Titanen (2)

Zoektocht naar 'iets anders'

Zoals in deel 1 beschreven was het leven in het verleden voor velen geen lolletje. Door de geschiedenis heen waren er overal ter wereld drie sociale rangen, de geestelijkheid (in welke primitieve vorm vanaf de oudheid dan ook), de adel (ofwel de sterksten, leiders, tirannen, dictators) en de onmondigen. Voor die laatste en grootste categorie was het leven hard, wreed en kort.

Onder Ronald Reagan en Margaret Thatcher begon een enorme liberalisering van de wereldhandel, privatisering, deregulering en globalisering.

Tekst: Jan de Ruijter

Hun leven bestond voornamelijk uit het vechten in oorlogen om macht en expansie of om redenen van godsdienst. En in korte rusttijden was er hard werk te doen min of meer als slaaf op het land of in de bouw, lijdend onder de grote druk van veel te hoge belastingen, dodelijke ziektes en epidemieën, en later als arbeiders in de eerste fabrieken.

De nieuwe tijd
Na de ontdekking van Amerika, wordt het jaar 1500 het begin van de nieuwe tijd en wordt de Westerse beschaving vanuit Europa verbreidt over de hele wereld. De vondst van verhandelbare aandelen met beperkte aansprakelijkheid vond al snel zijn weg van Amsterdam naar Amerika.

Cultuurverschillen
Dat leidde tot onverantwoord handelen, de onderneming werd een winst- en welvaartsmachine en dat werd in Amerika na de Tweede Wereldoorlog nog versterkt door wetgeving die bepaalt dat de voornaamste functie van de onderneming is om maximale winsten voor de aandeelhouders te behalen. En dat werd nog verder aangesterkt door de aard van Amerikanen die individualisme, vrijheid, vrije markten, het recht van de sterkste, entrepreneurschap en je verrijken ten koste van alles en iedereen, in hun genen hebben, geërfd van de allereerste settlers.

> 'Het doel is verantwoordelijkheid te aanvaarden voor alles wat een onderneming doet en om positief bij te dragen aan het welzijn van consumenten, medewerkers, de gemeenschap, het milieu en de verdere stakeholders. Dat alles in de realisering dat het succes van een onderneming en sociale welvaart hand in hand gaan'

In West-Europa verliep dat anders. Bedrijvigheid bleef vooral georganiseerd in partnerschappen, gevormd door mensen die besloten samen zaken te doen als investeerders en directeuren. Kapitaal wordt in Europa nog steeds voornamelijk aangetrokken door externe financiering, leningen van traditionele banken. En in Europa en Japan schrijft de wet voor dat ondernemingen en toezichthouders verantwoordelijkheden hebben tegenover alle stakeholders. Overal in Europa was de leuze 'de klant is koning' een natuurlijk iets dat kinderen al leerden van hun ouders. En medewerkers zijn vertegenwoordigd in het management van de onderneming en de sociale partners, de overheid, werkgevers en werknemers vormen gezamenlijk het economisch beleid.

Naast het sociale aspect was ook het traditionele vakmanschap en de kwaliteit die de vakman levert, een vanzelfsprekendheid in het bedrijfsleven in Europa. Deze twee zaken, het denken aan de andere stakeholders en kwaliteit, zo natuurlijk in Europa, zaten en zitten helemaal niet in de Amerikaanse cultuur en moesten daar aangeleerd worden. In Amerika probeerde men de kwaliteit van een vakman vele malen te kopiëren en het daarna aan de lopende band in potjes of flesjes te doen. Of men probeerde het proces van een vakman in heel veel stukjes te ontleden en het vervolgens zo te analyseren dat men het in standaardprocedures kon beschrijven in de hoop dat elke Jan en Piet het kon uitvoeren. Pas in de jaren 80 komt de kwaliteitsbeweging in Amerika op gang. In een stagnerende economie die lijdt onder de concurrentie van kwalitatief veel betere producten uit Europa en Japan, schudt Tom Peters met zijn boek 'In Search of Excellence' Amerika wakker in 1981. Men herontdekt het werk van W. Edwards Deming op het werkterrein van kwaliteit en er wordt een nationaal kwaliteitsprogramma, het Malcolm Baldrige National Quality Program opgestart, helaas met slechts kort en gemengd succes.

Liberalisering in de jaren 80
Onder het beleid van president Ronald Reagan in Amerika en Margaret Thatcher in Engeland begon een enorme liberalisering van de wereldhandel, privatisering, deregulering en globalisering mede mogelijk gemaakt door de ICT-technologie. De globalisering leidde tot een ongekende golf van mergers, vijandige overnames en acquisities. Alle grote bedrijven werden al snel multinationals. Voor vele bedrijfstakken was er niet alleen concurrentie van gelijksoortige bedrijven in het eigen land maar plotsklaps ook van buitenlandse bedrijven met vestigingen in het land zoals Toyota in Amerika. En bedrijven deden niet langer alleen zaken in eigen land maar ook in het buitenland, door de nieuwe export en door hun vestigingen in het buitenland, bijvoorbeeld Ford in Duitsland. Daarmee ging druk gepaard 'van onder' door consumenten in meerdere landen en druk 'van boven' door de financiële instituten en door de top van de internationale bedrijfshiërarchie.

In Amerika, waar kapitaal voornamelijk werd en wordt aangetrokken door middel van aandelenemissies - en secundair door het plaatsen van obligaties, bonds - kwamen directies van bedrijven onder grote druk van de nieuwe institutionele aandeelhouders. De term 'boardroom revolutions' ontstond. Niet voldoende presterende chief executives van American Express, General Motors, Sears en Westinghouse moesten het veld ruimen.

Nadat de dollar van de goudstandaard werd gehaald door Amerika hadden de institutionele beleggers grote hoeveelheden geld te beleggen en onder de nieuwe geglobaliseerde druk en concurrentie tussen deze financiële instituten gingen zij steeds meer letten op kwartaalresultaten. Slechts door een hoog rendament aan hun kapitaalverschaffers te bieden, konden zij steeds weer nieuw kapitaal aantrekken om daar investeringen mee te doen. Managers van bedrijven en ondernemingen hadden nauwelijks een andere keus dan zich te concentreren op kortetermijnresultaten daartoe ook verder gestimuleerd door bonusbetalingen in aandelen en opties afhankelijk van de winsten en aandelenkoers van hun bedrijf.

Ik herinner mij als general manager van een multinational in de jaren 80 hoe bedrijven enthousiast aan Total Quality Management begonnen maar dat die pogingen strandden omdat al vrij snel door de liberalisering en globalisering overgegaan werd op kortetermijnmanagement. Dat gebeurde allemaal vrij plotseling na elkaar en werd toentertijd nauwelijks begrepen. De vele veranderingen aan de top van multinationals en de druk op kwartaalwinsten werden geaccepteerd als de nieuwe 'flavor of the month'. Pas veel later kon je in retrospect en met reflectie omvatten dat je een enorme golfslag van een wereldwijde grote verandering had meegemaakt zonder je dat op dat moment te beseffen.

De toch al op geld en winst beluste Amerikaan snuffelde heel even aan de kwaliteitsbeweging in de jaren 80, maar ging al snel over tot de harde regels van efficiëncy, lay-offs en downsizing in de jaren 90. In Europa keken de traditionele banken niet zozeer naar de kortetermijnwinst van een bedrijf maar eerder naar de langetermijnvooruitzichten en de levensvatbaarheid van een onderneming. Onder president Bill Clinton kende de Amerikaanse economie tot 2001 de grootste na-oorlogse expansie met lage inflatie en lage werkloosheid. Met de ingegane weg van liberalisering en globalisering stond de wereld klaar om het Anglo-Amerikaanse aandeelhouderskapitalisme te omarmen.

Onder de enorme druk van wereldwijde concurrentie doet het Amerikaanse systeem zijn intrede in Europa. Europese ondernemingen beginnen te investeren in bedrijven in Hongarije, Tsjechië en andere landen in Centraal-Europa om de lagere loonkosten daar en Japan doet hetzelfde in Aziatische landen. De concurrentie intensiveert nog verder door de European Monetary Union van 1992. De liberalisering in Europa en de globalisering raakten ook de Europese financiële wereld. Er is een ware tsunami van mergers en acquisities, Amerikaanse financiële instituten doen hun intrede in Europa, de obligatiemarkt neemt een groot deel weg van de traditionele banken voor de financieringsbehoefte van bedrijven in Europa en Amerikaanse institutionele beleggers brengen hun focus op de kortetermijnwinst over naar Europa en dat wordt daar door hun Europese 'counterparts' gevolgd. Efficiency, winst en beurskoerzen zijn nu ook in Europa belangrijker dan de resultaten op lange termijn en langetermijnrelaties.

Het Amerikaanse model blijkt erg passend om snelle groei en plotsklapse veranderingen te realiseren. Dat model wordt gekenmerkt door flexibiliteit van de beroepsbevolking, deeltijdwerkers, de gemakkelijke ontslagregeling, de beschikbaarheid van eigen vermogen via de aandelenbeurs en in de vorm van 'venture capital', deregulering, een kleine overheid, privatisering en lage belastingen. De internationale druk en concurrentie veroorzaken ook een aanval op de Europese verzorgingsstaat en mede door hoge tekorten bij de overheid moeten verworvenheden zoals de ontslagwet, werkloosheiduitkeringen, en indexeringen opnieuw bezien worden.

Na de crisis
Die omarming houdt aan tot 2010, de noodzakelijke zoektocht naar iets anders begint. De bankencrisis begint in Amerika rond 2007, de economie stagneert, de werkloosheid is zorgelijk hoog, het tekort op het Amerikaanse overheidsbudget loopt op naar boven de 61 procent in 2007 en de bankencrisis loopt uit op de wereldwijde krediet- en schuldencrisis.

Na het falen van het Amerikaanse aandeelhouderskapitalisme en het eerdere falen van het communisme na de val van de Berlijnse muur in 1989 en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1990, is wereldwijd de tijd rijp voor de integratie van het Amerikaanse aandeelhouderskapitalisme, het Europese sociaal verantwoord kapitalisme en het Japanse productie- en exportkapitalisme. Een integratie waarbij punten zoals de relatie tussen de onderneming en haar aandeelhouders, financiers, de gemeenschap en het milieu opnieuw bekeken gaan worden net zoals de vrije markt, de rol en betrokkenheid van de overheid, regulering, vakmanschap en kwaliteit.

In Amerika is het bedrijfsleven zich bewust van de noodzaak de harde houding te herzien. De Business Roundtable is een groep van de 200 grootste en invloedrijkste C.E.O's die zich bewust zijn van de belangen van andere stakeholders zoals de klant, de medewerkers, de gemeenschap en het milieu. Veel bedrijven benoemen al een Corporate Responsibility Officer, bouwen sociale verantwoordelijkheid in hun producten en processen en streven naar ISO 14000-certificering. En eindelijk wordt er een begin gemaakt met het bieden van een vorm van werkzekerheid. Langtermijnwerkzekerheid werd nooit geboden in Amerika en kan daar ook niet geboden worden door individuele bedrijven maar naar een vorm van enige zekerheid tussen deelnemende werkgevers, vakbonden en overheid wordt thans wel gezocht. In ieder geval wordt ondernemingsverantwoordelijkheid door meerdere stakeholders nu aanvaard, zelfs als een heel positief voordeel in de concurrentiestrijd gezien, en ook als positief voor langdurige winstgevendheid.

In Amerika kwam corporate social responsibility vroeg in de jaren 70 in beeld na de erkenning van het begrip stakeholders, met de intentie om te handelen naar de geest en bedoeling van de wetgeving, ethisch te handelen en te voldoen aan internationale normen. Het doel is verantwoordelijkheid te aanvaarden voor alles wat een onderneming doet en om positief bij te dragen aan het welzijn van consumenten, medewerkers, de gemeenschap, het milieu en de verdere stakeholders. Dat alles in de realisering dat het succes van een onderneming en sociale welvaart hand in hand gaan. Ook de kwaliteitsbeweging heeft in al haar fasen ondernemingen altijd aangespoord verder dan alleen de financiële cijfers te kijken, continu stellend dat dat de winstgevendheid zelfs bevordert. Ook het vroege werk van Deming op het gebied van kwaliteit en zijn beroemde lijst van veertien punten predikt dat.

In Europa wordt een economisch systeem al van oudsher gehanteerd dat pas in 1991 als het Rijnlandse systeem wordt betiteld omdat het de landen van de Rijn zijn, dus Zwitserland, Duitsland, Frankrijk, Nederland en de daaraan verwante economieën van de Scandinavische landen, België, Luxemburg en Japan. Het staat voor solidariteit, waardering voor vakmanschap en voor andere waarden dan alleen geld, zoals kwaliteit en geluk, overleg, milieu, ethiek, werkplezier, langetermijndenken en duurzaamheid. In 1999 wordt het nieuwe woord maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) ingevoerd.

(Wordt vervolgd)

Recht

De elektronische handtekening

Tegenwoordig is het gebruikelijk om door middel van digitale overdracht informatie op een snelle en eenvoudige manier over te dragen. Hierbij wordt vaak gebruik gemaakt van de elektronische handtekening. Het voordeel van de elektronische handtekening is de snelheid waarmee via digitale weg een persoon een tekst kan ondertekenen. Een handtekening is bedoeld om in eerste instantie iemands identiteit te achterhalen en ten tweede voor het vaststellen dat de ondertekenaar wil wat er in de betrokken tekst is aangegeven. Met het zetten van een handtekening geeft iemand aan 'dit ben ik en dit is wat ik wil'. In dit verband kan de vraag worden gesteld in hoeverre een elektronische handtekening dezelfde rechtskracht heeft als van een handgeschreven handtekening.

Tekst: Glenn C. Rellum

Tot een elektronische handtekening behoren niet alleen de gescande en de middels internet verzonden kopieën van een met de hand geschreven handtekening. Artikel 1 lid j van de Landsverordening overeenkomsten langs elektronische weg (hierna: de 'LOEW') definieert de elektronische handtekening als 'elektronische gegevens die zijn vastgehecht aan of logisch geassocieerd zijn met andere elektronische gegevens en die worden gebruikt als middel voor authentificatie'. Hiermee wordt iedere methode om de identiteit van de gebruiker, middels elektronische gegevens, te achterhalen bedoeld. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de ondertekening van een e-mail met persoonsgegevens of het via een code of wachtwoord bevestigen van elektronische transacties. Overigens moet de elektronische handtekening niet worden verward met de term digitale handtekening. Aan een digitale handtekening worden namelijk zwaardere eisen gesteld. Er dient dan sprake te zijn van een digitaal certificaat dat voor de ontvanger van de digitale handtekening te controleren is.

In artikel 7 lid 1 van de LOEW is bepaald dat een elektronische handtekening dezelfde rechtskracht heeft als een handgeschreven handtekening. Echter, het is mogelijk dat beide vormen van handtekeningen kunnen worden vervalst hetgeen in ons rechtstelsel strafbaar is gesteld.

De vraag is wat de civielrechtelijke positie is van een persoon van wie de elektronische handtekening is nagemaakt en is misbruikt. Dit bijvoorbeeld bij het bestellen van goederen via internet die op het adres van de vervalser worden bezorgd maar waarvoor de gedupeerde persoon, waarvan de elektronische handtekening is vervalst, moet betalen. In beginsel is de gedupeerde gebonden aan de aankoop omdat de ontvanger erop mocht vertrouwen dat de elektronische handtekening correct was. Dat is echter anders indien de gedupeerde en vermeende verzender van de elektronische handtekening onder meer kan aantonen dat het niet zijn of haar handtekening is geweest, hij of zij niet roekeloos is omgegaan bij het bewaren en gebruik van de elektronische gegevens en bovendien het initiatief voor het gebruik van de elektronische handtekening komt van de ontvanger. Bij het laatste kan worden gedacht aan internetwinkels die het gebruik van een bepaalde elektronische handtekening bij hun klanten introduceren. In zulke gevallen komt het risico voor de vervalsing bij de ontvanger, in het voorbeeld de internetwinkel, te liggen.

Het gebruik van de elektronische handtekening is bijna niet meer weg te denken uit onze tijd. De elektronische handtekening geeft veel voordelen, een tekst is zo ondertekend en verzonden met een druk op de knop. Het is alleen van belang dat men in ogenschouw neemt dat nieuwe methodes ook nieuwe risico's voor vervalsing met zich meebrengen.

Mr Glenn C. Rellum is als advocaat en fiscalist verbonden aan SMS Attorneys at Law.

Mens & Werk

Kostenmanagement

Niet alleen in tijden van recessie is kostenbewustzijn belangrijk, maar eigenlijk altijd. We hebben echter de neiging om minder op de kosten te letten als het allemaal 'voor de wind' gaat, maar in tijden van onzekerheid is het besparen van kosten de eerste vereiste. Focus op het besparen van kosten kan op diverse deelgebieden liggen. Vooral op het gebied van de indirecte kosten valt er heel wat te besparen. Hoe vaak maakt u het mee dat u bibberend van de kou in een gebouw zit omdat de airco zo hoog staat en hoeveel papier en inkt wordt er verspild door overal kopietjes van te maken en hoe vaak staan er kranen bij toiletten open omdat men die niet dichtdraait? Allemaal kosten die onnodig zijn.

Tekst: Judice Ledeboer

Onder indirecte kosten vallen onder meer kantoorgebouwkosten, telefoonkosten, bankkosten, kosten reclame & marketing, IT-beheer, autokosten, energiekosten en werving & selectie. Deze kosten zijn er nu eenmaal bij de bedrijfsvoering. Veel van deze kosten kunnen omlaag en om dat te realiseren is dit alleen mogelijk als iedereen gestimuleerd wordt en meedoet om met meer 'kostenbewustzijn' zijn werk te doen. Het besparen van kosten moet dan geïntegreerd worden in de dagelijkse werkwijze.

Hoe kan men kosten werkelijk verlagen en welke stappen moeten daarvoor genomen worden? Kostenbewustzijn bij alle werknemers van de organisatie, van hoog tot laag, is een 'must'. De mens heeft allerlei eigenaardige trekjes die vooral gericht zijn op 'gemak' en als het niet direct in de eigen portemonnee te voelen is zal men bepaalde gedragstrekjes niet snel veranderen. Hoe creëert men dan kostenbewustzijn bij de werknemers? Wat zijn de operationele consequenties? Wat zijn de valkuilen en succesfactoren?

De aanpak kan niet druppelsgewijs en niet stap voor stap. De beste manier is om 'kostenbewustzijn' op te zetten als een project en om het project met veel tam-tam te presenteren aan iedereen binnen het bedrijf. Iedereen moet weten waar en hoe men kan bezuinigen en men moet er lol in krijgen om mee te doen aan kostenbesparing. Het geven van cijfers over het gebruik en de kosten van papier, inkt, elektra per dag/week of maand en hoeveel er bespaard is als er bijvoorbeeld 20 procent bespaard gaat worden als iedereen meedoet spreekt aan.

Er moet in eerste instantie een draagvlak gecreëerd worden binnen de organisatie. Iedereen moet er achter staan. Inzet van directie en alle managers is dan ook hoogstnoodzakelijk en zij dienen het goede voorbeeld te geven. Onrust en weerstand die er onder het personeel ontstaat valt niet te vermijden, want de mens houdt niet zo van veranderingen en als men ongebruikte kopietjes moet gaan gebruiken als kladpapier moet een 'gewoonte' veranderd worden. Dat kan lastig worden, want een gewoonte verander je niet zomaar. Nieuwe regels omtrent het gebruik van airco, printer en papier bijvoorbeeld zullen de rode draad vormen om 'kostenbewustzijn' te creëren. Men moet bijvoorbeeld de routine van het weggooien van een verkeerd geprinte brief omzetten naar een andere routine. Niets weggooien, maar ondersteboven (met lege kant boven) in een daarvoor bestemde doos naast het printapparaat zetten. Het is een kwestie van wennen en als iedereen dit doet en men elkaar ook aanspreekt op het navolgen van de nieuwe kostenbesparende regels, dan gaat het project zeker lukken.

Maar kostenbesparing kan op nog veel meer manieren. De meest agressieve aanpak is schrappen. Dat houdt in dat bepaalde materialen en producten niet meer worden gekocht omdat ze niet nodig zijn om het werk goed te kunnen uitvoeren. Een voorbeeld is het niet meer kopen van water in flessen. Water uit de kraan is hier heel goed, dus dat levert al snel een enorme besparing op.

En het gebruik van de airco kan ook bewuster. De airco uitzetten een half uur voor vertrek van de laatste persoon en de airco pas aanzetten als de eerste persoon binnenkomt scheelt veel kosten per jaar. Tegenwoordig koelen de airco's heel snel. Met centraal geregelde airco's is dat natuurlijk een ander verhaal, maar die kan ook een tandje lager.

Andere kostenbesparingen liggen op het gebied van vervoer. Goedkopere auto's voor het personeel dat in de buitendienst werkt is een eerste vereiste en het aantal reizen naar het buitenland kan ook minder met de huidige communicatiemiddelen die er zijn. En er moet ook maar eens een gesprekje gevoerd worden met de leverancier van bepaalde producten die jaar in jaar uit worden ingekocht. Misschien zijn de prijzen bij een andere leverancier lager, maar is

er nooit gekeken naar prijzen van die andere leveranciers. Een beetje 'shoppen' kan nooit kwaad.

Besparen op de ontwikkeling van personeel is een verkeerde besparing, want investering in personeel brengt op langere termijn altijd geld op. Het besparen van kosten ligt meer op het gebied van het inleveren op 'luxe' die erin is geslopen in de loop der jaren en de mensen zijn verwend geraakt op sommige gebieden. Zoals al eerder gezegd is gemakzucht daar de oorzaak van.

Bij het opzetten van het project is het goed om het personeel erbij te betrekken door hen om suggesties te vragen. Personeelsleden hebben trouwens vaak goede ideeën hoe zaken beter, efficiënter en goedkoper kunnen. Door cijfers en feiten te geven zal het personeel begrip tonen voor de kostenbesparende acties.

Marketing

Bloopers

Er lagen drie campagnevoorstellen op de spreektafel van Vincent, een goede kennis van me. Alle drie vond hij ze leuk. Maar geen van drieën echt goed. Maanden was hij al bezig. De eerste freelance-reclameman had na drie pogingen zijn opdracht teruggegeven. Het was een goede vriend van hem geweest. De tweede was te veel makamba, de derde te krioyo. Zijn pogingen om van twee campagne-ideeën, een te maken waren ook mislukt.

Tekst: Marcel Truyens

Zelfs zijn vrouw had hem uitgelachen. Wat ik er van vond, wilde hij weten. Ik vond er helemaal niets van. "Ik ben natuurlijk geen doelgroep", begon ik, "maar wat wil je eigenlijk vertellen met je campagne?" Er viel een korte stilte die werd gevolgd door een acute aanval van 'verbal diarrhea' met een niet aflatende stroom aan voordelen en kenmerken van zijn dienstverlening, nog meer informatie over hoe goed zijn bedrijf was, hoe mooi zijn logo was en tja hij was helaas niet de goedkoopste maar waarschijnlijk wel de beste. Kortom daar moest toch wel een advertentie van te maken zijn? Informatie te over.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing- en communicatieadviseur te Curaçao.
http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens e-mail: marcel1963@mac.com

Soms ook lijkt het alsof ondernemers helemaal niets te vertellen hebben over hun bedrijf of product. Voorbeeldjes? We hebben er dagelijks mee te maken: restaurants die op de radio vertellen dat de tafeltjes netjes gedekt zijn (Duhhh) of dat je eerst binnenkomt, de sfeer op je in laat werken, om vervolgens te gaan zitten en dan te gaan eten, of zoiets. Wat willen deze bedrijven mij nu eigenlijk vertellen? De suggestie wordt gewekt dat bij andere restaurants de tafels - als die er al zijn - een grote puinhoop zijn. Ik zie de kapotte glazen en omgevallen soepkommen al voor me. Ergens ligt een berg verroest bestek en een kok slingert vanuit de keuken een onooglijk bord eten door het etablissement. En ja natuurlijk, normaal gesproken ga ik net als ieder ander geblinddoekt of met een donkere zonnebril op een restaurant binnen en laat ik mij als een 'Jules de Korte' naar een stoel begeleiden zodat ik de sfeer niet op mij in kan laten werken... wat een vreselijke onzin en geldverspilling dit soort 'reclame'.

Maar het zijn echt niet alleen de kleine horeca-ondernemers die het schip in gaan. Ook bij grote, respectabele ondernemingen gaat het regelmatig fout. De pay-off van een Scandinavische stofzuigerfabrikant werd in het Engels vertaald naar 'Nothing sucks like an Electrolux'. De mensen van Philips Medical Systems schrokken zich een ongeluk toen de toenmalige topman na een weekendje Parijs terugkwam met een nieuwe slogan: Let's make things better. Grote luchtvaartmaatschappijen krijgen vandaag de dag nog met regelmaat een tik op de neus door niet de juiste prijs van hun tickets te vermelden, of - hier te lande - een grote financiële dienstverlener die wel erg zondigde tegen de regels van de goede smaak door met een foto van een enorm diep decolleté aan te geven dat de rente echt niet lager kon. Blondie's Pizza tenslotte plaatste recent de volgende rectificatie in de krant: 'The 'Greek Special' is a huge 18 inch pizza and not a huge 18 inch penis, as described in our add. Blondie's Pizza would like to apologize for any confusion Friday's ad may have caused.'

Waar wordt gewerkt, worden fouten gemaakt en er zijn verschillen tussen blunders in de executie, bewust gemaakte fouten en grappen of domme spelfouten. Maar het is altijd zinnig om er een professional bij te halen. Die zal u helpen bij het opstellen van een heldere briefing waarin staat wat u eigenlijk zeggen wilt en dat is nooit een oneindig lange boodschappenlijst waarin kenmerken, voordelen en bewijzen door elkaar heen lopen. Hij of zij zal u helpen om tot een zogenaamde 'single minded propositie' te komen. Die zal u ook de eenvoudige vraag stellen wat u wilt bereiken met uw campagne bij - daar is die weer - uw doelgroep en dat kan nooit, werkelijk nooit iedereen zijn. Het is vervolgens aan de zogenoemde creatieven om uw kernboodschap binnen een communicatieconcept op een zo origineel mogelijke manier te vertalen. En origineel dat kan van alles zijn: grappig, dramatisch, blij, actief... Een wijze waarop uw doelgroep positief reageert. En dus niet u, uw vrouw of beste vriend, maar uw doelgroep.

En zo gingen Vincent en ik eens lekker bomen over zijn doelgroep, zijn doelstellingen zijn enige echte en meest belangrijke belofte en het ondersteunend bewijs daarvoor. Twee Polar later hadden we een A-viertje waarop de complete briefing stond. Bij het afscheid nemen keken we nog even naar de voorstellen die op tafel lagen. Een voorstel had het sowieso nooit gehaald. Daarvan luidde de kopregel: 'Vincent's Auto Repair Service. Free pick-up and delivery. Try us once and you'll never go anywhere again.'

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Boeken

Hoe IT-projecten slagen en falen

Veel tijd en geld gaat er verloren aan het mislukken van IT-projecten, hoewel er gelukkig steeds meer slagen.

In de media is veel aandacht voor de financiële gevolgen, maar weinig aandacht voor de organisatorische, sociale en culturele dimensie. Klopt het bijvoorbeeld dat de overheid het alleenrecht heeft op IT-missers en presteert het bedrijfsleven zoveel beter? Zijn de immateriële kosten van de invoering van IT wel eerlijk verdeeld? Wie worden het vaakst de dupe van stress en overbelasting op de werkvloer, veroorzaakt door de kinderziektes en het gebrek aan beheersing van IT als vak? Wat zijn dat dan voor kinderziektes?

De bestaande literatuur noemt de globale conceptuele oorzaken voor het falen van IT-projecten: te grote complexiteit en slecht opdrachtgeverschap. Dit boek volgt en verklaart het stranden van projecten meer in detail, geïllustreerd door verhalen van betrokkenen en kranten- en tijdschriftenberichten, en doorbreekt daarmee een taboe. Hoewel techniek een niet-onbelangrijke rol speelt, is 'Hoe IT-projecten slagen en falen' goed te lezen voor een buitenstaander die wel eens wil weten wat er allemaal zo moeilijk aan IT is en waarom het vaak misgaat.

Carolien Lucy Schönfeld heeft meer dan twintig jaar ervaring in de ICT, eerst als auditor en later als opdrachtgever van IT-systemen. Zij publiceerde een groot aantal artikelen over het onderwerp in verschillende tijdschriften zoals de Automatiserings Gids, Binnenlands Bestuur en Informatie.

Titel: Hoe IT-projecten slagen en falen, Leren van pijnlijke ervaringen.
Auteur: Carolien Lucy Schönfeld
Uitgever: Academic Service
EAN: 9789012583749

Business Agenda

Curaçao

21 april: Open Huis UNA/UoC
Kom langs en laat je informeren over de mogelijkheden die de University of Curaçao biedt.
Van 15.30 - 19.00 uur.
Meer informatie: www.una.cw

27 april: deadline Fred 2012
Flinx Recruitment Expo Dutch Caribbean (Fred) vindt plaats van 17 t/m 20 mei in het WTC te Rotterdam. Deadline voor aanmelding is 27 april.
Meer informatie: www.fredexpo.com of email fred@flinx.biz

13-18 mei: ACH 44th Annual Conference
De 44e jaarlijkse conferentie van de Association of Caribbean Historians wordt gehouden op Curaçao van 13 tot 18 mei. Paneldiscussies en lezingen over uiteenlopende onderwerpen zoals religie, slavernij, emancipatie en onderwijs.
Locatie: Renaissance Curaçao Resort and Casino
Meer informatie: http://www.associationofcaribbeanhistorians.org/conferenceprogram.htm
Of mail: achsecretary@gmail.com.

31 mei: Fatum Pensioen & Bedrijvendag en Best in Business Award
De zevende Fatum Pensioen & Bedrijvendag. Aansluitend wordt de winnaar van de vijfde Fatum Best in Business Award bekendgemaakt. Met deze prijs wil Fatum bedrijven uit met name het MKB stimuleren verder te excelleren in hun bedrijfsvoering en management.
Er zijn tien bedrijven genomineerd. Uit deze tien zal een selectie gemaakt worden waarvan de beste vijf uitgenodigd worden voor het evenement op 31 mei. De winnaar ontvangt een geldprijs van 10.000 gulden en diverse andere prijzen.
Locatie: Hyatt Regency
Meer informatie: www.fatum.com of bel Valery Sinot: tel. 777-7141 of 777-7127.

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon). Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 - 20.00 uur. Dresscode: casual. Tel: 661-8122.

Aruba

24 april: Lezing Fiscale Ontwikkelingen
Georganiseerd door Deloitte Aruba met als gastspreker Prof. Dr. Peter Kavelaars. Locatie Renaissance Convention Center, van 14.30 - 16.30 pm, kosten 175 florin. Aanmelden kan bij Jeritza Kelly-Gomez 583-3150, jkellygomez (uiterlijk maandag 23 april)

23 april: Lezing Universiteit van Aruba (UA)
Onderwerp is Onderwijsvernieuwing in Cultuurhistorische Context, spreker Bert van Oers van de afdeling Onderwijswetenschappen & Theoretische Pedagogiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Toegang is gratis.
Aanvang: 19.00 uur
De lezing wordt gehouden bij de UA aan het J.E.Irausquinplein 4, in zaal 4. De voertaal is Nederlands.

27-29 april: Health and Beauty Expo
Georganiseerd door Multi Media International N.V. Opening vrijdag 27 april, de expo is op zaterdag en zondag geopend van 12.00 tot 20.00 uur.
Entree Afl. 7,50
Locatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.facebook.com\expobeauty

27 april: Harvard Business Review Seminar: Outthink the Competition
Strategische stappen om uw bedrijf te innoveren, de markt te verrassen en de concurrentie achter u te laten. Deelname: 250 dollar
Locatie: Hyatt Regency Aruba Resort & Casino
Registratie: 08.30 - 09.00 uur
Conferentie: 09.00 - 16.30 uur
Meer informatie: www.altagerenciaonline.com/KRIPP/aruba2012/f neem contact op met semaruba@altagerenciaonline.com, tel.: 583 4100.

11 mei: 19e Jaarlijkse Business Dinner Meeting
Thema van de bijeenkomst is: 'Aruba's future without the Refinery'. Het concept is anders dan voorgaande jaren. Na de cocktailreceptie volgt een paneldiscussie over bovengenoemd thema. Panelleden zijn Audrey Croes-Laclé, Milton Berlinski en Harold Malmberg. Na het officiële gedeelte vindt het Tropical Dinner Buffet plaats, daarna entertainment met de band Tsunami. Dress code: Business Elegant. Entree: 56 dollar (100 florin) per persoon
Tijd: 18.30 - 23.59 uur
Locatie: Renaissance Convention Center
Contact: secretariat@arubachamber.com, tel. 582.1120 ext 34/41/29.

Internationaal

24-26 april 2012: Caribbean Hotel and Tourism Investment Conference (CHTIC)
De 16e aflevering van de conferentie. CHTIC is het enige evenement in zijn soort in de regio, niet bedoeld voor profit organizations, en alle fondsen worden geherïnvesteerd in de regio en komen ten goede aan de Caribische toeristenindustrie. Er zijn mogelijkheden om te netwerken en een-op-een ontmoetingen met sleutelfiguren uit de hospitality-wereld te hebben.
Rond de 400 afgevaardigden, afkomstig uit 23 Caribische landen, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, nemen deel aan de jaarlijkse CHTIC.
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

26-29 april: Expo Jamaica 2012
Beurs met authentieke Jamaicaanse producten en diensten. Demonstraties van meer dan 2000 producten en diensten uit meer dan 15 branches, waaronder agro-processing, dranken, chemie, persoonlijke verzorging, elektronica, handwerk, meubilair en bouwmaterialen.
Locatie: National Arena, Kingston, Jamaica
Contactpersoon: Ashura Burrell, tel. (+876) 978-3337
email: expojamaica@jamprocorp.com
Meer informatie: www.expojamaica.com.jm

10 mei: Ideas Economy
Ideas Economy: (Brazil) Innovation richt zich op de toekomst van innovatie en ondernemerschap in de BRIC's en wereldwijd. Het onderzoekt de systemen en structuren die nodig zijn om innovatie en ondernemerschap te bewerkstelligen in de komende jaren, en er wordt ingegaan op nieuwe inzichten in wat dit betekent voor de toekomstige economische en sociale vooruitgang in Brazilië, Latijns-Amerika en de rest van de wereld.
Locatie: Rio de Janeiro, Brazilië
Contact: latam@economist.com
Meer informatie: http://latinamerica.economist.com/event/brazil-innovation-2012/253

21 - 26 mei: Handelsmissie Holland-Venezuela
Focus ligt op olie- en gaslevering.
Locatie: Caracas, Venezuela.
Email: rderaad@nchnl.nl tel.: 0031 70 3441551.

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

PR-gereedschapkist

Wilt u de public relations van uw bedrijf professioneel aanpakken, maar hebt u geen groot budget beschikbaar voor het inhuren van een adviesbureau? Neem dan eens de tijd om te bepalen welke werkdocumenten u daarvoor nodig hebt.

Tekst: Bob Harms

Deze week geef ik een aantal voorbeelden van documenten waarvan het zinvol is voor degene die in uw bedrijf of organisatie de PR verzorgt deze ter beschikking te hebben:
• een basisdocument met algemene informatie voor journalisten en andere belangstellenden;
• een vraag- en antwoordlijst;
• foto's en CV's;
• een casestudy ofwel succesverhaal;
• een PR-kalender;
• een medialijst.

Basisdocument
Om goed in te spelen op vragen van journalisten en andere belangstellenden stelt u een basisdocument op. Dit is een schriftelijk stuk waarin u algemene informatie opneemt waaruit u naar wens kunt putten. Zo behoeft u niet meer op zoek te gaan naar de benodigde basisgegevens als u een informatieverzoek binnen krijgt. U kunt bijvoorbeeld denken aan:
• de historie van het bedrijf;
• de missie en visie van het bedrijf;
• specificaties van producten en diensten;
• de toekomstvisie van het management;
• een kernboodschap;
• een organisatieschema.

Deze informatie kunt u - als u wilt - ook op uw website plaatsen, zodat deze voor een breed publiek toegankelijk is.

Vraag- en antwoordlijst
Welke vragen verwacht u van uw doelgroepen en de pers? Voor het snel en adequaat beantwoorden van deze al dan niet telefonische vragen, en ter voorbereiding van een interview stelt u een vraag- en antwoordlijst op. Deze wordt ook wel een Q & A-lijst genoemd. Deze vraag- en antwoordlijst past u aan zodra zich veranderingen voordoen.

Foto's en CV's
Hebt u foto's beschikbaar van het management, van het bedrijfspand of het hoofdkantoor, uw producten, diensten en andere relevante zaken? Het zou jammer zijn als u deze niet voorhanden hebt als een journalist ernaar vraagt. Zorg voor digitale foto's met verschillende soorten resoluties, geschikt voor print dan wel voor internet. Hebt u 'gewone' foto's, berg deze dan op een logische plek op zodat u ze direct vindt als u ze nodig hebt voor intern of extern gebruik. Check ook of de CV's van de managementleden nog actueel zijn.

Casestudy
Ga na of uw bedrijf een succesverhaal te vertellen heeft. Mogelijk kan een dergelijk verhaal dienen als casestudy en een voorbeeld zijn voor andere ondernemingen. U kunt ook een achtergrondartikel schrijven over een relevant en actueel onderwerp dat op interesse van de media kan rekenen. Het is dan bij voorkeur een onderwerp dat uw autoriteit binnen uw vakgebied onderstreept. Het kan bijvoorbeeld gaan over de trends die u signaleert binnen de bedrijfstak en die u uit onderzoek hebt verkregen. U laat hiermee zien dat u niet bang bent om bepaalde kennis te delen.

Dergelijke verhalen zet u als volgt in:
- U kunt journalisten ermee interesseren voor een portretinterview, bijvoorbeeld in de Business Ñapa;
- U kunt ze gebruiken als leidraad bij congressen en lezingen;
- U kunt ze plaatsen op de eigen internetsite;
- U kunt delen eruit gebruiken in een folder of advertorial.

PR-kalender
Alle bedrijven, ondernemingen en organisaties hebben zogenaamde PR- of communicatiemomenten en mijlpalen die zich lenen voor PR-activiteiten. Als u een overzicht bijhoudt van dat soort momenten, kunt u er tijdig met uw PR op inspelen. Voorbeelden van zulke algemene communicatiemomenten zijn:

Nieuwjaar (1/1), Pasen, Sinterklaas (5/12) en Kerstmis (25/12 en 26/12); Valentijnsdag (14/02), 1 april, Secretaressedag (3e donderdag in april), Koninginnedag (30/4), Moederdag (2e zondag in mei), Vaderdag (3e zondag in juni); vakantietijd en zelfs: komkommertijd. Maar ook belangrijke levensmomenten van het management en personeel zoals huwelijk, geboorte, verjaardag promotie, pensionering; bedrijfs(her)opening, jubileum, verbouwing, diplomering van het personeel na het volgen van gespecialiseerde opleidingen en/of cursussen.

Medialijst
Als u wilt dat een persbericht geplaatst wordt, is het van belang dat u beschikt over een goed relatiebestand met persadressen, een zogeheten medialijst. In een medialijst neemt u alle media op die van belang zijn voor uw onderneming. Een goede mailinglijst bestaat niet alleen uit adressen, telefoonnummers en e-mailadressen van diverse media, maar ook uit namen en telefoonnummers van journalisten. Als het goed is, leert u in de loop van de tijd welke journalisten u het beste voor welk onderwerp kunt benaderen.

Economie

Argentinië ontdekt Afrika

In navolging van Brazilië haalt Argentinië de banden nauwer aan met Afrika. De eerste in rij zijn landen met een forse economische groei zoals Angola en Mozambique.

In maart ging de Argentijnse minister van Buitenlandse Zaken, Héctor Timerman, al poolshoogte nemen in Angola en Mozambique. In mei is het de beurt aan president Cristina Fernández voor een staatsbezoek aan Angola.

"Sinds 2005 werken we aan betere relaties met Afrika", verklaart Diego Boriosi, het hoofd van het Argentijnse Horizontale Samenwerkingsfonds, voor Zuid-Zuid-samenwerking.
Hij legt uit dat Afrikaanse landen tot enkele jaren geleden nauwere banden hadden met hun voormalige kolonisators (Frankrijk, Groot-Brittannië, België en Portugal) dan met andere landen. "Maar nu kijken ze ook naar Latijns-Amerika."

Lula de Silva
De interesse is wederzijds. "Brazilië heeft al succesvol Portugeessprekend Afrika aan zich gebonden", zegt Javier Surasky, hoogleraar aan de Nationale Universiteit van La Plata. Dat proces kreeg een extra impuls doordat de voormalige Braziliaanse president Lula da Silva tien keer naar Afrika reisde en er meer dan twintig landen bezocht.

Als gevolg van deze nieuwe banden kreeg Latijns-Amerika zijn eerste directeur van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO): José Graziano da Silva. De Braziliaan beloofde bij zijn aantreden eerder dit jaar om van de honger in Afrika een prioriteit te maken. "Brazilië wil Portugal verdringen in de Portugeessprekende wereld", meent Surasky.
Volgens Boriosi heeft Argentinië dezelfde belangstelling in Afrika. Maar hij verduidelijkt dat de relaties die zijn land voor ogen heeft "om culturele redenen niet zo intens zijn als wat Brazilië heeft bereikt." Het is de bedoeling om van Argentinië een wereldspeler te maken op het vlak van internationale samenwerking, aldus Boriosi.

Maghreblanden
Het bezoek aan Angola was hoofdzakelijk gericht op de handel. Een driehonderd vertegenwoordigers uit de zakenwereld reisden mee in het zog van minister Timerman. In het geval van Mozambique waren er ook Argentijnse experts mee om advies en bijstand te geven aan hun collega's in het in het zuiden van het continent gelegen Afrikaanse land.
Ook andere Argentijnse ministeries knopen relaties aan. Het ministerie van Defensie heeft bijvoorbeeld contact gelegd met Zuid-Afrika, en het ministerie van Landbouw met Zuid-Afrika en Kenia.
De Argentijnse ontwikkelingshulp richt zich ook op de Maghreblanden en Nigeria, waar samen met de Wereldgezondheidsorganisatie gewerkt wordt aan campagnes tegen polio.

Nieuwe markten
"De nauwere banden met Afrika maken deel uit van een Argentijns buitenlandbeleid dat dichter wil aanleunen bij andere landen van het zuiden. Zo kreeg Argentinië vorig jaar het voorzitterschap van de G77, een coalitie van momenteel 130 ontwikkelingslanden waaronder China", aldus Surasky.
"De focus van Argentinië op Afrika en Azië is dus het gevolg van de Zuid-Zuid-samenwerking waar de regering op inzet. Maar eventueel is het een reactie op het Braziliaanse buitenlandbeleid", verklaart de expert.

En ook niet onbelangrijk is het gebrek aan nieuwe afzetgebieden als gevolg van de economische crisis. "De rijkere landen in Afrika hebben zeer aantrekkelijke markten voor bepaalde Argentijnse bedrijven", besluit Surasky.

Economie

Rood vlees rond 2050 taboe?

Als we de klimaatwijziging willen afremmen, dan moeten we tegen 2050 de helft minder rood vlees eten. Dat is de conclusie van een Amerikaanse studie.

Als we uitgaan van de scenario's die het VN-klimaatpanel in 2007 schetste, dan moeten we tegen 2050 onze vleesconsumptie gemiddeld met de helft verminderen, zegt Eric Davidson, schrijver van deze studie. Davidson is directeur van het Woods Hole Research Center, een belangrijk centrum voor oceaanonderzoek in de Verenigde Staten. Een van de onderzoeksdomeinen van het centrum is de klimaatverandering.

Minder vlees betekent minder N2O (distikstofmonoxide of lachgas), een krachtig broeikasgas dat samen met gassen als CO2 en methaan verantwoordelijk wordt gehouden voor de klimaatwijziging.

Het grootste deel van de door de mens veroorzaakte N2O-uitstoot komt van de landbouw, via mest en (stikstofhoudende) kunstmest. Dat heeft veel te maken met de consumptie van rood vlees. Die neemt nog steeds toe, zowel in de rijke als in de arme landen.

Doordat stikstofhoudende meststoffen belangrijk zijn in de moderne voedselproductie en de wereldbevolking snel aangroeit, is het niet eenvoudig om de N2O-uitstoot te verminderen, zegt Davidson.

Een optie is een andere methode te ontwikkelen om de dieren te voederen. Maar het zou nog efficiënter zijn om de vleesconsumptie zelf fors te verminderen, vindt Davidson.

Hij ziet twee grote voordelen: het doet de vraag naar kunstmest dalen en vermindert de hoeveelheid dierlijke mest.

Is zo'n drastische vermindering van vleesconsumptie haalbaar? “Als je me dertig jaar geleden gevraagd had of roken ooit verboden zou worden in cafés, dan zou ik eens goed gelachen hebben”, zegt Davidson. “Ik zou niet gedacht hebben dat ik dit nog zou meemaken, maar ondertussen is het wel werkelijkheid geworden.”

Zijn studie geeft aan dat een tussenstap, de vervanging van rood vlees door bijvoorbeeld varkens- of kippenvlees, al een behoorlijke reductie oplevert.

Advertorial

JMC, de investering meer dan waard!

Garage Cordia is al vele jaren de vertrouwde partner voor de keuze van een nieuwe personenauto of bedrijfswagen van de merken Toyota, Daihatsu, Lexus, BYD en JMC.

Nog meer dan voorheen is een investering in uw bedrijf vandaag de dag een proces van wikken en wegen om uiteindelijk tot de beste keuze te komen.

Garage Cordia biedt met de JMC-bedrijfswagenlijn de ideale optie als het om een betrouwbaar transportmiddel gaat om uw doelen te kunnen bereiken. Het ruime aanbod aan JMC-trucks en -pick ups maakt dat JMC voor iedere toepassing het juiste transportmiddel biedt. Zo zijn er de short- en long flatbed-trucks met een laadvermogen tot 3.0 ton en de Cargo Body Vans, met een gesloten opbouw met of zonder lift en ideaal voor gebruik in de bouw en/of het tuinonderhoud: de JMC Dump Truck. Voor de kleinere klussen is er de JMC Boarding pick up-lijn.

Naast betrouwbaar moet een bedrijfswagen ook comfortabel zijn. Er worden immers vele uren in doorgebracht. Daarom is de cabine van de JMC-truck dusdanig ontwikkeld dat het er fijn toeven is. De comfortabele stoelen, stuurbekrachtiging, airconditioning, centrale deurvergrendeling met afstandsbediening, elektrische ramen en radio met CD doen u vergeten dat u in een bedrijfswagen rijdt. En alsof dat allemaal nog niet genoeg is, ontvangt u ook nog eens twee jaar of 50.000 km fabrieksgarantie. Dit alles tegen een zeer aantrekkelijke prijs. De investering meer dan waard dus!

Naast de standaarduitvoeringen kan JMC ook speciale trucks op maat leveren. Bijvoorbeeld met een hydraulische lift, een hijskraan, of ingericht als hoogwerker.

JMC wordt ook op Bonaire vertegenwoordigd. U kunt daar terecht bij Akkermans Auto Supplies BV, al jaren het vertrouwde adres voor Toyota, Daihatsu en Lexus en ook officieel dealer van BYD en JMC. Kom langs voor een offerte en een proefrit en ontdek wat JMC uw bedrijf te bieden heeft.

Garage Cordia b.v.
Kaya Jacob Posner 39
(Zeelandia)
Tel. (+5999) 461-5644
info@garagecordia.com
www.garagecordia.com

Akkermans Auto Supplies b.v.
Kaya Amsterdam 21
Kralendijk, Bonaire
Tel. (+599) 717-8667

JMC New Carrying Single Cabin Dump Truck

JMC New Carrying Cargo Van

JMC New Carrying Double Cabin Dump Truck

GARAGE CORDIA BV

MKB

De innovatiekloof

Wanneer u een nieuw product of een nieuwe dienst op de markt brengt, of wanneer er binnen uw organisatie processen vernieuwd moeten worden, bent u altijd afhankelijk van de mate waarin mensen open staan voor innovatie. Wanneer een vernieuwing niet voldoende wordt geadopteerd, dan kan er sprake zijn van een innovatiekloof. In deze column leg ik uit wat zo'n innovatiekloof inhoudt, op welke manier u adoptatie van vernieuwing kunt stimuleren en waar u bij innovatie rekening mee dient te houden.

Tekst: Bertine Vermeer

Het succes van een product, dienst of organisatie is sterk afhankelijk van gevoel en gedrag. Wat in theorie een innovatie lijkt te zijn kan in de praktijk compleet anders worden begrepen of ervaren. Neem bijvoorbeeld internetbankieren. Deze service biedt praktisch gezien grote voordelen ten opzichte van traditionele bankiersdiensten. Je hoeft voor een overboeking niet meer lang in de rij te wachten en je bent niet meer afhankelijk van openingstijden. Toch is er een grote groep mensen die internetbankieren niet prettig vindt. Zij geven nog steeds de voorkeur aan de traditionele vorm van betaling via persoonlijk contact, omdat dit hen een sterker gevoel van vertrouwen en zekerheid geeft.

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao en gespecialiseerd in product- en dienstinnovatie.

Omdat vernieuwigen zo verschillend worden ervaren is het begrip innovatie dus relatief. Wat door de één als vooruitgang wordt gezien kan een ander juist meer zorgen geven of moeite kosten. Daarom is het van groot belang om bij een vernieuwing van een product, dienst of organisatie rekening te houden met de individuele waarden van de mensen die het moeten gaan gebruiken en de manier waarop zij de vernieuwing ervaren.

Innovatiekloof
Een theorie die het proces van innovatie-adaptatie beschrijft is de Innovatietheorie van socioloog Everett Rogers. Rogers onderscheidt vijf categorieën, waarin verschillende groepen worden onderscheiden op basis van de manier waarop ze vernieuwingen adopteren:
De innovatoren (innovators) zijn de mensen die continu actief op zoek zijn naar vernieuwing.
De pioniers (early adopters) worden enthousiast gemaakt door de innovatoren. Ze gaan moeiteloos mee in de vernieuwing.
De voorlopers (early majority), die de eerste grote groep vormen, moeten eerst duidelijk overtuigd worden van het nut van de verandering. Ze zijn kritisch en wegen de voor- en nadelen zorgvuldig tegen elkaar af.
De achterlopers (late majority) zijn zeer conservatief. Ze zijn te herkennen aan kuddegedrag en gaan pas om als de meerderheid is overtuigd.
En dan de achterblijvers (laggards); deze groep zit vol scepsis en weerstand, deze zullen zich blijven verzetten, ook al vormen ze een minderheid.
Wanneer een organisatie besluit om te vernieuwen, zal het niet lastig zijn om de innovatoren en pioniers achter zich te krijgen. De uitdaging ligt bij de adoptie van de vernieuwing door de groep voorlopers. De overgang van adoptie door pioniers naar adoptie door voorlopers is vaak een lastig proces. Dit wordt ook wel de innovatiekloof genoemd.

Hoe dichten we de innovatiekloof?
Om een voorloper te overtuigen moet de nadruk liggen op welke meerwaarde het biedt voor die specifieke persoon. Waar bij innovators het nieuw-zijn al genoeg is en pioniers ook graag innovatief willen zijn, willen voorlopers eerste alle voor- en nadelen op een rijtje zetten om vervolgens te besluiten of ze de vernieuwing wel of niet adopteren. Het is ook mogelijk dat een voorloper wel wil, maar de tijd of moeite er niet voor neemt.

Soms vereist een vernieuwing in het begin ook wat extra tijd en moeite om er aan te wennen of om een proces onder de knie te krijgen. Zelfs al stelt deze extra moeite weinig voor in verhouding tot de voordelen die de innovatie biedt, kan dit wel een hardnekkig struikelblok zijn. Daarom is het aan te raden om deze overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Een voorbeeld:
Een directie wil duurzamer gaan ondernemen en stelt voor dat alle werknemers in het vervolg alleen nog maar dubbelzijdig gaan printen. De werknemers reageren over het algemeen positief, alleen kost het ze teveel tijd en moeite om de printinstellingen telkens opnieuw aan te passen, of ze denken dat hun klanten de voorkeur geven aan een document dat enkelzijdig is afgedrukt.

Na een maand merkt de directie op dat het printgedrag nauwelijks is veranderd. Er is sprake van een innovatiekloof. De kennis voor innovatie is aanwezig, maar de innovatie wordt niet geadopteerd.

Om de innovatiekloof te dichten gaat de directie op zoek naar manieren om de overgang gemakkelijker te maken en de werknemers beter van het nut van de vernieuwing te overtuigen. De printerinstellingen komen standaard op dubbelzijdig te staan en de directie legt aan de hand van een onderzoekspublicatie uit dat hun doelgroep zich juist stoort aan papierverspilling. En voilà, de innovatiekloof is gedicht.

Het voorbeeld hierboven beschrijft een vrij banale vernieuwing. Bij innovatie wordt over het algemeen eerder gedacht aan het toepassen van ingewikkelde technologie of hoge investeringen. Maar dat hoeft helemaal niet. Juist eenvoudige laagdrempelige veranderingen kunnen al grote (bedrijfs)voordelen opleveren. Maar hoe dan ook, complex of eenvoudig, ze vragen altijd om een juiste benadering naar de persoon die de vernieuwing moet adopteren. Vaak draait het om een kleine extra inspanning en inleving in persoonlijke waarden en behoeften.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an, of (+599 9) 737-1360

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht, met als doel het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te ondersteunen bij het vergroten van hun concurrentiekracht en om kennis op het gebied van innovatie te delen. Meer informatie vindt u op www.icc.an

InnovatieCentrum Curaçao

Project Rumbo pa Trabou:

‘Vanuit armoede kan je niet werken’

Wellicht heeft u er al eens van gehoord, het project Rumbo pa Trabou. Een programma om personen die al langere tijd thuis zitten zonder werk, weer aan het werk te krijgen. Een soort omscholing en arbeidsbemiddeling voor de onderstand. Uitgevoerd door het bedrijf ICE Caribbean, in een opdracht van DWI (onderdeel van de sector Arbeid van het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn) en gefinancierd met SEI-gelden.

Cursisten.

Tekst: Lisette Keus foto’s: Ken Wong en ICE

In juni 2010 werden de handtekeningen gezet en startte de eerste fase van het project: de voorbereidingen. In februari 2011 startten de eerste trajecten in housekeeping, de bouw en de horeca. Inmiddels zijn er in totaal al 320 personen die succesvol een traject hebben afgerond - of nog volgen - in tien verschillende richtingen (onder meer bouw, horeca, beveiliging, media, administratie). Maar het is nog niet klaar; het project duurt nog tot september 2013, dan zullen de laatste trajecten afgerond worden. Toch vonden we het tijd voor een korte ‘half way’ evaluatie.

Opzet

De bedoeling van het programma is om zoveel mogelijk mensen die een uitkering trekken en in het bestand van DWI staan weer aan het werk te krijgen. Zoals de website het zo mooi zegt: ‘Het programma is gericht op een structurele aanpak van de huidige sociaal-economische problemen en heeft als einddoel om een duurzame verbetering van het sociaal-economisch perspectief van de bevolking te realiseren’.

Hoe? Door scholing en selfempowerment.

Iedereen die een uitkering krijgt, kan en kon zich inschrijven voor ‘Rumbo pa Trabou’. Na een eerste intake, krijgt de persoon een gesprek met een psycholoog. Hierbij wordt goed gekeken wat de kans van slagen is, wil iemand wel echt? Kan iemand het ook? En er wordt een persoonlijkheidstest gedaan. Daarna volgt een sociale vaardigheidstraining en de beroepstraining gedurende een periode van drie maanden, en een periode van zes maanden monitoring.

Bij het project zijn verschillende instanties, bedrijven en particulieren betrokken. Eerder noemden we al DWI. Maar dan heb je ook nog de verschillende bedrijven die de trajecten en banen aanbieden, de docenten en natuurlijk het team van ICE Caribbean, het bedrijf aan wie de opdracht is uitbesteed. Alwin Maduro, directeur van ICE Caribbean: “Je kunt werklozen indelen in vijf categorieën, waarvan vijf staat voor ‘niet bemiddelbaar’ en één voor ‘wel bemiddelbaar’. Mensen die niet bemiddelbaar zijn, zijn mensen die bijvoorbeeld zwaar gehandicapt zijn. Mensen die wel bemiddelbaar zijn zitten bijvoorbeeld thuis omdat ze niets in hun sector kunnen vinden. In de trajecten heb je mensen zitten van drie/vier tot één. Een moeilijke doelgroep, maar met de tijd en energie die onze medewerkers er insteken, hebben we al heel wat certificaten uitgedeeld.”

> ‘Het is niet erg om te vallen. Iedereen valt. Het is erg om niet op te staan’

Ontwikkelen

Judith Ballijn is de projectcoördinator, of zoals ze het zelf noemt ‘de vliegende keep’. Ballijn: “Het is een moeilijke doelgroep waarmee we werken, want mensen zitten meestal niets voor niets thuis. Veel kampen met problemen, en dat kan van alles zijn, zoals huiselijk geweld, financiële problemen, een strafblad. Veel van hen hebben hun school ook niet afgemaakt. Een goede begeleiding is dus heel belangrijk.”

Maduro: “Niet alleen arbeidsbegeleiding, maar we hebben gaandeweg ook gemerkt dat coaching en psychologische begeleiding ook heel belangrijk zijn. Vanuit de beschikbare informatie en de theorie hebben we ons daar in het begin misschien een beetje op verkeken, maar daarom hebben we enkele aanpassingen gedaan, zoals het verlengen van de sociale vaardigheidstraining.”

Iedereen die dus in een traject komt krijgt een sociale vaardigheidstraining. In het Martinus College in Otrobanda hebben ze twee klaslokalen waar er training wordt gegeven in vaardigheden als discipline, communicatie, budgetteren, omgaan met tijd, omgaan met agressie, omgaan met stress, werkethiek, creatief en kritisch denken, en probleem oplossend te werk gaan.

Maduro: “We hebben een grote pool freelance docenten en elke docent doceert op zijn of haar eigen manier. Zo hebben we een oud politie inspecteur die sociale vaardigheden geeft, hij is heel erg van de regels. Maar ook een sportdocent.”

Ballijn: “Bij de Isla-groep - met alleen maar mannen - werkte dit heel goed. Tijdens het sporten leer je namelijk verschillende sociale vaardigheden. Denk maar aan discipline, teamspirit, omgaan met gezag. En heel belangrijk ook reflecteren. Dat doet deze docent heel erg leuk met een soort stoplicht; als je agressie voelt opkomen ga je te ver, rood en dan moet je stoppen.”

Doel behalen

Uiteraard zijn er niet alleen maar successen behaald en zijn er ook drop outs. Ballijn: “Ik weet niet precies hoeveel drop outs we hebben, dat moet ik even opzoeken, maar helaas zijn die er natuurlijk ook. Of klanten die alles goed afronden en na een tijdje weer afzakken. Zo zag ik laatst een klant die het goed heeft gedaan en een leuke baan had, maar weer was afgezakt.”

“Het probleem is natuurlijk ook dat we werken met personen met bijvoorbeeld een crimineel verleden of mensen die altijd een uitkering hebben ontvangen en daarnaast zwart werkten. Nu krijgen ze alleen hun loon”, vertelt Maduro. “Het doel is natuurlijk om mensen aan het werk te zetten, maar sommigen krijg je gewoon niet aan het werk. Bij hen denk ik dan maar. dat we ze wel iets geleerd hebben.”

De vraag rijst dan natuurlijk al snel, is het dan ook geen gemakzucht? Geen verantwoordelijkheid nemen? Een lastige kwestie inderdaad, want waar ligt de verantwoordelijkheid van de mensen zelf?

Ballijn: “Ik vind dat ook moeilijk, ergens heeft iedereen zijn of haar eigen verantwoordelijkheid om wat te maken van je leven. Maar sommigen zien door de bomen het bos niet meer.”

De trajectbegeleiders.

Maduro: “Veel klanten hebben problemen, huiselijke problemen of ze zijn arm en vanuit armoede kan je niet werken. Mensen hebben geen geld voor de bus, geen geld voor een telefoonkaart om te bellen dat je niet kunt komen, geen nette kleding.”

“Of wat dacht je van een moeder die een kind heeft”, zegt Ballijn stellig. “Bij de groepen met mannen hebben we daar geen last van, maar de vrouwen moeten opvang regelen voor hun kind. We hebben weleens gehad dat de vrouwen de baby’s meenamen naar sociale vaardigheidstraining, dan ging dat kind van arm op arm, niet goed voor de les en het kind, maar de vrouw is er wel. In het traject zorgen we voor een opvang. Zo ben ik nu op zoek naar een opvang voor vijf kindertjes. Maar wat als zo’n vrouw gaat werken?”

Rumbo pa Trabou is dus eigenlijk niet alleen een leer-/werktraject, maar tevens een traject dat leert om op eigen benen te staan. Ballijn: “Bo ta kai, bo ta lanta, bo ta kamna. Je valt, je staat op en je loopt. Het is niet erg om te vallen, iedereen valt. Het is erg om niet op te staan. En dat is wat we ze leren.”

Alwin Maduro

Judith Ballijn

(Traject-)begeleiders

De klanten in de trajecten van Rumbo pa Trabou hebben vaak te kampen met verschillende problemen. Om goed te kunnen functioneren is het echter belangrijk problemen onder controle te krijgen. Trajectbegeleiders en andere begeleiders krijgen dan ook vaak meer op hun bord dan alleen arbeidsbegeleiding. Ieder heeft echter zijn of haar eigen manier om hiermee om te gaan, maar allen hebben zij hetzelfde doel voor ogen: selfempowerment en een baan voor hun klanten.

Marisol Curiel-Pieternella - trajectbegeleider

Ze is de moeder van het stel, haar klanten gaan haar aan het hart en ze gaat redelijk ver om hen te helpen. “Ik blijf toch een mens hé, ondanks dat het zakelijk is. Ik denk heel vaak, hoe zou het met die persoon gaan? Of hoe is het met hun kinderen? Heb ik het wel goed geregeld? Gelukkig heb ik wel geleerd hier afstand van te doen, want je kan het niet meenemen, maar toch blijf ik altijd wel heel erg betrokken. Wat ik wel heb gemerkt is dat je heel duidelijk moet zijn, als ze het niet snappen worden ze onzeker en ze zijn vaak al zo onzeker.”

Binnen het team vullen de begeleiders elkaar daarop goed aan, de een is zakelijker dan de ander. “Het team is een puzzel, alles sluit op elkaar aan. Ik vind het echt interessant en uitdagend werk. Wij leveren een bijdrage aan de vorming van iemand.”

Shudarly Pietersz - trajectbegeleider

Pietersz werkt bij Rumbo pa Trabou sinds januari, voor haar een heel nieuwe ervaring, want niet lang geleden geremigreerde zij vanuit Nederland. “Ik werkte in Nederland met dezelfde doelgroep, maar ik loop hier tegen die dingen aan, die ik daar niet of minder had. Wat mij heel erg opvalt, is dat klanten soms niet helemaal eerlijk zijn. Niet naar zichzelf, laat staan naar mij. Stukje cultuur, angst, whatever, maar het maakt het werken met hen lastiger. Ik vraag me soms ook af hoe arm sommigen zijn, ze lopen soms echt met mooie en dure spullen. Maar je moet armoede niet als uitgangspunt nemen, want dan blijf je daar. Soms zie ik mensen voorbijkomen die echt veel kennis en diploma’s hebben. Dan vraag ik me ook af waarom zitten die mensen thuis? Ik ben nu ook bezig met het ontwikkelen van andere trajecten. Meer richting een vak. Ik denk dat dat voor beide kanten goed werkt; wij kunnen betere mensen aanbieden, die echt goed zijn in een bepaald vak en onze klanten leren in een vak goed te zijn. Dat geeft hen zekerheid. Laatst kreeg ik nog een ping van een klant die net ergens aan het werk was. Hij vroeg zich af waarom ik niet even langskwam om te kijken op zijn werk. Die waardering is heel leuk.”

Lindon Marselia - psychosociaal begeleider

“Ik ben de psychosociale begeleider en krijg klanten doorgestuurd vanuit de trajectbegeleiding als het traject niet goed verloopt. In vier à vijf gesprekken probeer ik dan uit te zoeken wat er aan de hand is en probeer ik met de klant hun problemen te bespreken, om hen toch op het traject te houden. Vaak hebben de klanten meerdere problemen, een opstapeling van dingen die nooit zijn geuit. Traumatische ervaringen die hun leven hebben bepaald. Maar ze zijn maar door- en doorgegaan om te overleven. Tijdens dit traject wordt er een bepaalde discipline van je verwacht en dan komen die dingen naar boven. Vooral in de vorm van agressie. Veel klanten zijn wantrouwig. Ze wantrouwen de overheid, de werkgevers, de maatschappij. Dit komt omdat ze vaak teleurgesteld zijn. Om te beginnen al bij hun vader; ze zijn in de steek gelaten door hun vader. Of ze hebben het gevoel dat ze zijn uitgebuit door hun voormalige werkgevers. Met sommigen heb ik het ook over het slavernijverleden.”

“Sommige jongens staan ook negatief tegenover mij. Zij denken: ‘jij verdient gewoon aan mij’. Ik probeer dan hun vertrouwen te winnen, wat soms niet gaat in vier afspraken, dan stuur ik ze door. Vrouwen zijn overigens veel opener dan de mannen. Vrouwen vertellen me echt alles. Ik heb het idee dat ze even hun hart kunnen luchten en dan weer verder kunnen.”